

VATAN UCHUN, MILLAT UCHUN, XALQ UCHUN!

2020-yil 25-yanvardan chiqa boshlagan

YANGI

Milliy tiklanishdan — milliy yuksalish sari

O‘ZBEKISTON

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

№ 150 (1476), 2025-yil 24-iyul, payshanba

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz

yuz

ISH USLUBI O‘ZGARIB, TIZIMGA SUN’IY INTELEKT JORIY QILINADI

**Prezident Shavkat Mirziyoyev 23-iyul kuni
Hisob palatasining faoliyati hamda ijro
tizimini takomillashtirish chora-tadbirlariga oid taqdimot
bilan tanishdi.**

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 10-iyuldagi “Byudjet mablag‘laridan foydalanish ustidan moliyaviy nazoratni kuchaytirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi farmoniga muvofiq, Hisob palatasining ish uslubi o‘zgardi, uning vakolatlari kengaytirildi. Eskicha tekshiruvlardan voz kechilib, moliyaviy, muvofiqlik, samaradorlik va strategik audit tizimi joriy qilindi.

Endilikda bu palata faqat nazorat qiluvchi emas, balki byudjet intizomiga ko‘maklashuvchi hamkor idoradir. Shu bois, asosiy e‘tibor moliyaviy intizom buzilishining oldini olish, buning omillarini tahlil qilishga qaratilmoqda.

Masalan, bu yil 6 oyda o‘tkazilgan audit tadbirlari natijasida 5 trillion 600 milliard so‘m samarasiz byudjet xarajatlari qisqartirilgan, byudjetga 5 trillion so‘m qo‘shimcha tushum imkoniyati aniqlangan.

Mamlakatimiz iqtisodiyoti izchil o‘shib bormoqda. Bu, o‘z navbatida, moliyaviy nazorat ko‘lami va ish hajmini ham oshiradi. Buni qamrab olishning samarali yo‘li — raqamlashtirish. Shu maqsadda “Masofaviy audit” axborot tizimi ishga tushirilgan. Hozirgacha u orqali 4 trillion so‘mlik kamchiliklar bartaraf etilgan.

Taqdimotda endi tizimga sun‘iy intellektni joriy qilib, kamchiliklarni keltirib chiqarayotgan omillarni bartaraf etish vazifasi qo‘yildi.

O‘tgan yili 12 ta vazirlikda moliyaviy nazorat bo‘yicha tashkil qilingan situatsion markazlarning ko‘rsatkichlari qayd etilib, bu tizim joriy yilda yana 10 ta vazirlik va idoraga kengaytirilishi belgilandi.

Shu bilan birga, byudjet tashkilotlarida ichki audit va ichki nazorat tizimlarini takomillashtirib, Hisob palatasi bilan axborot almashuvini kuchaytirish bo‘yicha topshiriq berildi.

Prezident farmoniga asosan, davlat auditi xalqaro standartlar darajasiga chiqarilmoqda. Hisob palatasi xodimlari bir yil davomida xalqaro auditorlar bilan birgalikda ishlab, tajriba to‘pladi. Natijada tashqi qarz hisobidan bo‘layotgan loyihalar xalqaro mezonlar asosida auditdan o‘tkazilmoqda. Bunday tartibni loyihalarning ilk bosqichlaridan boshlash muhimligi ko‘rsatib o‘tildi.

Shu yil 16-iyun kuni islohotlar natijadorligi tahlili bo‘yicha o‘tkazilgan videoselektor yig‘ilishida Hisob palatasiga “Xalq nazorati” platformasini barcha hududlarda yo‘lga qo‘yish topshirilgan edi. Taqdimotda mutasaddilar bu borada boshlangan ishlar va zarur chora-tadbirlar to‘g‘risida axborot berdi.

Bu tizim orqali qurilish, infratuzilma, kommunal xizmatlar, energiya ta‘minoti, transport, yo‘l, ekologiya kabi sohalaridagi muammolar bo‘yicha xabar beriladi. Ularni hal qilish uchun portalga barcha vazirlik, idora va hokimliklar ulanadi.

Hozirgi kunda bu dasturni sun‘iy intellekt asosida takomillashtirish, vertikal nazorat tizimini yo‘lga qo‘yish, koll-markazlar tashkil etish bo‘yicha ishlar olib borilmoqda.

Davlatimiz rahbari mutasaddilarga ijro intizomini mustahkamlash, byudjet mablag‘laridan maqsadli foydalanish va tejamkorlikni ta‘minlash bo‘yicha ko‘rsatmalar berdi.

O‘ZA

Buyuk o‘zbek yo‘li

MINGDAN MILLIONGA AYLANAYOTGAN QUVVAT YOXUD UCHINCHI RENESSANSNI BARPO QILAYOTGAN FIDOYILAR

Zamonaviy dunyo bugungi kunda taraqqiyotning misli ko‘rilmagan ziddiyatli pallasiga kirgani, jamiyatlarning kechagi muvozanati bugunga to‘g‘ri kelmay qolayotgani haqida bot-bot bong urilmoqda. Turli mamlakatlarning kishilari tongni “Endi nima bo‘ladi?” degan xavotir bilan qarshi olayotgani rost. “Dunyo o‘zgarib ketdi, biz bilgan dunyo qolmadi!” deyishmoqda odamlar.

Davomi 3-betda

O‘zbekistondan “Yangi O‘zbekiston” gacha: YO‘QOTILGAN QALBNI IZLAB...

Germaniyalik siyosiy sharhlovchi, “Berliner Zeitung” nashri Geosiyosat bo‘limi rahbari Tomas Fasbenderning siyosatshunos Quدراتilla Rafiqov bilan suhbat

Bundan bir muddat oldin Germaniyaning nufuzli “Berliner Zeitung” nashri siyosiy sharhlovchisi, nashr Geosiyosat bo‘limi rahbari Tomas Fasbenderning siyosatshunos Quدراتilla Rafiqov bilan suhbatini e‘lon qilgandi.

Mamlakatimizning yaqin o‘tmishi, buguni, kelajagi va mintaqadagi siyosiy evrilishlar to‘g‘risida mulohaza yuritilgan “O‘zbekistondan “Yangi O‘zbekiston” gacha: Yo‘qotilgan qalbni izlab...” sarlavhali ushbu maqola o‘z vaqtida o‘zbek tiliga o‘girilib, e‘lon qilingandi.

Mazmun-mohiyati, ko‘tarilgan masalalarning dolzarbligi, qolaversa, Prezidentimizning siyosiy irodasi, xalqparvar va millatparvar siyosati, shuningdek, mintaqa miqyosidagi tashabbuslari va yorqin natijalari asosli faktlar, dalillar orqali ravon tilda sharhlangani uchun ham ayni suhbat hech mahol o‘z dolzarbligini yo‘qotmaydi deb o‘ylaymiz.

Shu bois, bugun o‘quvchilarimizga ikki siyosatshunos o‘rtasida kechgan musohabani ulashishni lozim topdik.

Davomi 4-5-betlarda

AMALIY NATIJALAR

BERAYOTGAN ULKAN IMKONIYATLAR

Har bir millat kelajak avlodda komillikni ko‘rishni orzu qiladi. Shu bois, bugungi kunda yurtimizda zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega, mamlakatning munosib kelajagi uchun javobgarlikni o‘z zimmasiga ola biladigan, intiluvchan va serg‘ayrat yoshlarni tarbiyalashga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Turli ziddiyatlar kuchayib borayotgan bugungi dunyo manzaralarida yoshlarimizning ma‘naviy immunitetini kuchaytirish, ularning bo‘sh vaqtini mazmunli o‘tkazish har qachongidan ham dolzarbroq ekanini zamonning o‘zi ko‘rsatib turibdi.

Davlatimiz rahbari tomonidan 2019-yilda ijtimoiy, ma‘naviy-ma‘rifiy sohalaridagi ishlarni yangi tizim asosida yo‘lga qo‘yish bo‘yicha ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbus doirasida yoshlarga e‘tiborni kuchaytirish, yosh avlodni madaniyat, san‘at, jismoniy tarbiya va sportga keng jalb etish, ularda axborot texnologiyalaridan to‘g‘ri foydalanish

ko‘nikmasini shakllantirish, yoshlar o‘rtasida kitobxonlikni targ‘ib qilish, xotin-qizlar bandligini ta‘minlash masalalari yuzasidan muhim va jiddiy vazifalar ijrosiga kirishildi.

Davomi 8-betda

Surur va g‘urur

TOPGAN TOJ-U DAVLATING ABADIY POYDOR BO‘LSIN

**Men bir she‘rlar boshladim — tonglar tongotar bo‘lsin,
Boshlagan har bir she‘rim elimga mador bo‘lsin,
Topgan toj-u davlating abadiy poydor bo‘lsin,
Davlatingni qutlashga davlatlar qator bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**To‘lib-toshib kuylasam sel bo‘ldi ko‘ngillarim,
She‘rimning daryosiga tor keldi sohillarim,
Jo‘shqin sog‘inchlarimga jo‘r bo‘ldi singillarim,
Elim baxtiyor bo‘lsin, yurtim barqaror bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**She‘rlar ayta boshlasam avj, baland pardalarda,
Ming-ming o‘g‘il-qizlarim qo‘zg‘aldi partalarda.
Shu jonim sadqalar-da, shu jonim sadqalar-da!
Yangi maktablarimga bor-budim nisor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Men eski zamonlardan aytmayman, deb qasd qildim,
Ham ko‘hna armonlarga qaytmayman, deb qasd qildim.
Shu she‘rimda men shu gal shu ishlarni lafz qildim.
Zamon — dorilomondir, mangu navbahor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Bo‘lar elning bolasi o‘zi ma‘lum bergaydir,
Yuz ming o‘smir dasturchi ilm-u ulum bergaydir,
Menday yuz ming shoirga bari ta‘lim bergaydir.
Zamonangdan aylanay, jiddu jahdning bor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Garvardda o‘qiysanmi yoki Kembrijdami,
Yaqindagi xorijmi yo yiroq xorijdami,
Sayru gashlar aylasang Porij yo Forishdami —
Qayda bo‘lsang ham ilming elingga dorkor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Biz shiddatli zamonda davronmi o‘zgartirdik,
Zamon bizni, biz esa zamonni o‘zgartirdik,
Eng avvalo, biz inson, insonni o‘zgartirdik,
O‘zgarganing millatga g‘urur bo‘lsin, or bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Yangi O‘zbekiston bu — Vatan tanho Vatandir,
Inglizcha so‘ylasang gar “New Uzbekistan”dir.
Dovrug‘ing bugun butun olamga taralgandir,
Dushmanlaring abgor-u do‘stlaring bisyor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Shu davru davronimga men bitsam qasidalar,
Darrov bosib chiqardi chap-chaqqon gazetalar.
Uncha-muncha lashkar ham bizlarga hasad qilar,
Gazetkim, askar kabi doim tap-tayyor bo‘lsin,
“Yangi O‘zbekiston”ga omad doim yor bo‘lsin!**

**Bizda Vatan boshlangay har uy, har xonadondan,
“O‘tajon”, “Onajon”dan, jondan-da jonajondan.
Toki urush-nizolar ketsin, deb bu jahondan,
Tinch bo‘lsin, deb bu olam sarkor-u sardor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Transchegaraviydir bizda ezgu siyosat,
Salkam qirq milyonli xalq shu maqsadga kafolat.
Dunyo turguncha tursin shu davlat sog‘-salomat,
Topgan toj-u davlating ustuvor, poydor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

**Muhtaram Prezident, Janobi Oliylari,
Sizdan rozidir ming-ming o‘zbek oilalari.
Shahr kent-u qishloqlar — voha-yu vodiylari —
Elni ko‘rib har dilda faxr-u iftixor bo‘lsin,
Yangi O‘zbekistonga omad doim yor bo‘lsin!**

Sirojiddin SAYYID,
O‘zbekiston xalq shoiri

Suv — ulug‘ ne‘mat, butun olam tirikligi manbai. Prezidentimiz qanchalik qiyin bo‘lmasin, xalqimizni suv bilan ta‘minlash, dehqonlarimizga zarur sharoitlar yaratish uchun bor imkoniyatlarni ishga solmoqda. Odamlarni rozi qilish, aholining turmush sharoitini yanada yaxshilashga qaratilgan islohotlar bugun o‘z samarasini berayotganini ko‘rib, bilib turibmiz. Davlatimiz rahbarining “Dehqon boy bo‘lsa, davlat boy bo‘ladi” degan so‘zlari zamirida ham aynan ana shu ezgu maqsad mujassam.

Bundan o‘n yil oldin xalqaro ekspertlar bilan mulohotda iqlim o‘zgarishi, yog‘ingarchiliklar va asriy muzliklar kamayishining Markaziy Osiyoga ta‘sirini muhokama qildik. 2025-yilga kelib, mintaqada suv resurslari 5 foizgacha, 2030-yillarda 10 foizgacha kamayishi mumkinligi, aholining suv tanqisligidan aziyat chekish haqida tashvishli bashoratlar bildirildi.

Davlatimiz rahbari suv xo‘jaligi sohasi oldiga, birinchi navbatda, xalqimiz ehtiyoji uchun suvni yetkazib berish, iqlim o‘zgarishi va boshqa ta‘sirilar tufayli suvning yetishmayotgan qismini qoplash vazifasini qo‘ygan.

Ko‘rilayotgan chora-tadbirlar natijasida 2023-yilda 7, 2024-yilda 8 milliard kub metr suv iqtisod qilindi. 2025-yilda esa ushbu ko‘rsatkichni 10 milliard kub metrga yetkazish ko‘zda tutilgan. Bu yetishmasligi bashorat qilingan o‘sha suv miqdoriga teng, desak xato bo‘lmaydi. Ya‘ni iqtisod qilish orqali bizga yetmayotgan suv miqdorini qoplashimiz.

2030-yilgacha yiliga 15 milliard kub metr suvni iqtisod qilishga erishish maqsad qilingan.

Nukus shahrida xax suvlari tufayli ko‘cha chetlari va yo‘lak bo‘ylaridagi yerlarni tuz qoplab, gulu rayhon tugul dov-daraxt ham ko‘karishi qiyin edi. Prezidentimiz tashabbusi bilan 2017-yilda Nukus shahridan o‘tuvchi “Do‘stlik” kanalini betonlashga kirishildi. “Nukus” kollektorini bosqichma-bosqich qurish ishlari boshlandi. Qisqa fursatda natija bo‘y ko‘rsatdi. Kanaldagi suv filtratsiyasi kamayib, sizot suvlari sathi pasaydi. Bugun Nukus ko‘chalarni borib ko‘rsangiz, gullar yashnab turganiga guvoh bo‘lasiz.

Yoki bir paytlar Guliston shahrida yer osti suvlari me‘yordan oshib ketaverganidan Sirdaryo viloyati markazini Yangiyer shahriga ko‘chirish masalasi ham ko‘rilgan edi.

Masalaning yechimiga Shavkat Mirziyoyevning o‘zi bosh-qosh bo‘ldi, zarur mablag‘lar topildi. Guliston shahridan o‘tuvchi kanalni rekonstruksiya qilish va betonlash natijasida suv filtratsiyasi kamaydi. Vertikal drenaj quduqlari qurildi, irrigatsiya va melioratsiya tadbirlari amalga oshirilib, sizot suvlari sathi sezilarli darajada pasaytirildi.

Bunday misollar juda ko‘p. Urganch shahrida “Shovot” kanalining betonlanishi tufayli yoki bo‘lmasa deyarli botqoqqa aylanay degan Norin tumanida tik quduqlar qurilishi natijasida yer osti sizot suvlari sathi bilan bog‘liq muammolar barham topdi.

Prezidentimizning e‘tibori tufayli suv xo‘jaligi sohasiga ham katta sarmoyalar kiritilyapti. Islom taraqqiyot banki ishtirokida

Shavkat HAMROYEV,
suv xo‘jaligi vaziri

Xorazm viloyatidagi “Toshsoqa” kanallar tizimi, Jahon banki mablag‘lari hisobidan Farg‘ona vodiysi viloyatlaridagi kanallar, Osiyo taraqqiyot banki hamkorligida Buxoro viloyatidagi, Islom taraqqiyot banki kreditlari evaziga Surxondaryo viloyatidagi kanallar betonlanishi natijasida ushbu kanallar hududida yer osti suvlarining sathi o‘rtacha ko‘p yillik ko‘rsatkichdan 0,3-0,5 metrga pasaydi, kanallarning foydali ish ko‘effitsiyenti oshdi.

Eng asosiysi, sug‘oriladigan yerlarning suv ta‘minoti yaxshilandi, suv o‘zi oqib kelishi hisobiga minglab kichik nasos stansiyalar faoliyati to‘xtatildi. Elektr energiyasi va ekspluatatsiyaga ketadigan mablag‘lar iqtisod qilindi.

Prezidentimiz 2023-yil 29-noyabr kuni qishloq xo‘jaligida suv resurslaridan oqilona foydalanish va yo‘qotishlarni kamaytirish chora-tadbirlari yuzasidan o‘tkazilgan videoselektor yig‘ilishida kanal va ariqlarni betonlash masalasiga alohida urg‘u berdi.

Hisob-kitoblarga ko‘ra, betonlanmagan irrigatsiya tarmoqlarida yiliga o‘rtacha 14 milliard kub metr yoki 36 foiz suv isrof bo‘lyapti. Shu bois, 2024-yil — suv xo‘jaligida “Kanallarni betonlash bo‘yicha zarbdor yil”, deb e‘lon qilindi. Davlat buyurtidan 676,7 milliard so‘m ajratilib, 555 kilometr kanallar rekonstruksiya qilindi. Klaster, fermer xo‘jaliklari tomonidan 13,5 ming kilometr ichki sug‘orish tarmoqlari beton qoplamaga o‘tkazildi.

Bular shunchaki aytib o‘tib ketiladigan raqamlar emas. Binobarin, bularning ortida xalq farovonligi, dasturxonlarimiz to‘kin-sochinligi masalasi turibdi.

Yaqin-yaqingacha tomchilatib sug‘orish texnologiyasi O‘zbekiston sharoitiga to‘g‘ri

kelaydiki, bizning issiq iqlimga ariqlardan an‘anaviy usulda sug‘orish mos degan noto‘g‘ri qarash bor edi.

O‘zbekistonda 4,3 million gektar sug‘oriladigan yer maydoni bo‘lsa, shuning qariyb 40 foizi oxirgi besh-olti yilda suvni tejaydigan texnologiyalar bilan qamrab olindi.

Keyingi yillarda suv tejovchi texnologiyalarni joriy etganlarni rag‘batlantirish va qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha Prezidentimizning 7 ta farmon va qarori qabul qilindi.

Ilgari suvni tejaydigan sug‘orish texnologiyalarining uskuna va butlovchi qismlari chet davlatlardan keltirilgan. 2019-yilda mamlakatimizda suv tejovchi texnologiyalar bilan shug‘ullanadigan ikki yo‘ uchta korxona bor edi. Hozirga kelib, bunday korxonalar soni 60 tadan oshdi. Ishlab chiqarish mahalliyashirilishi hisobiga bir gektar uchun mahsulot tannarxi 20 foizgacha arzonlashishi bilan birga joylarda servis xizmati yo‘lga qo‘yildi. Birgina suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish hisobidan 2024-yilda 2,5 milliard kub metr suv iqtisod qilindi.

Agar davlatimiz rahbari qat‘iy talab qo‘ymaganida, davlat tomonidan kredit, subsidiyalar ajratilmaganida hali ham suv tejovchi texnologiyalarni ishlatish uchun quyosh paneliga o‘tayotganlar safi kengayimoqda.

O‘zbekiston Respublikasi suv xo‘jaligini rivojlantirishning 2020-2030-yillarga mo‘ljallangan konsepsiyasida mamlakatda sug‘oriladigan maydonlarni suvni tejaydigan

texnologiyalar bilan 100 foiz qamrab olish vazifasi qo‘yilgan. Yana 4-5 yilda ulkan marraning qolgan qismi ham uddalandi.

O‘zbekiston suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish va suvni boshqarishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish borasida mintaqa davlatlari orasida tashabbuskor bo‘lmoqda. “Markaziy Osiyoda suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etish borasidagi sa‘y-harakatlarni birlashtirish va bu sohada mintaqaviy dasturni ishga tushirishga chaqiramiz”, dedi Prezidentimiz Samarqand xalqaro iqlim forumidagi nutqida.

Aytgancha, yaratilgan sharoitlar evaziga bu yildan ilg‘or fermerlarimiz o‘rtasida yangi harakat paydo bo‘ldi. Suv tejovchi texnologiyalarni ishlatish uchun quyosh paneliga o‘tayotganlar safi kengayimoqda.

Ochig‘ini aytish kerak, suv xo‘jaligi sohasiga davlat budjetidan ajratilayotgan mablag‘ning 70 foizi 1700 ga yaqin nasos stansiyasi uchun sarflanadigan 7 milliard kilovatt-soat elektr energiyasiga yo‘naltiriladi. Ko‘rilgan chora-tadbirlar natijasida 2017-yilda 8,3 milliard kilovatt-soat elektr energiyasi sarflangan bo‘lsa, 2024-yilda bu ko‘rsatkich 6,5 milliard kilovatt-soatga tushdi.

Prezidentimiz tomonidan 2024-yil 7-noyabr kuni qishloq xo‘jaligida suv va energiya manbalaridan oqilona foydalanish hamda yo‘qotishlarni kamaytirish chora-tadbirlari yuzasidan o‘tkazilgan videoselektor yig‘ilishida oxirgi yillarda 1 milliard dollar hisobiga Qarshi, Amu-Buxoro, Amu-Zang kabi yirik nasos stansiyalari modernizatsiya qilingani, lekin o‘rta va mayda nasoslar eskiligi sababli suv tannarxi oshib ketayotgani ta‘kidlangandi. Shu kabi muammolardan kelib chiqib, yig‘ilishda galdagi vazifalar belgilandi. 2025-yil — suv xo‘jaligida “Nasoslar samaradorligini oshirish yili” deb e‘lon qilindi.

Prezidentimiz ta‘kidlaganidek, suv xo‘jaligi sohasida keskin o‘zgarish qilishning birdan-bir

yo‘li — raqamlashtirish. Bu orqali shaffoflik, aniqlik ta‘minlanadi, korrupsiyaning oldi olinadi.

“O‘zbekiston — 2030” strategiyasi va suv xo‘jaligini rivojlantirish konsepsiyasida belgilangan maqsadlardan kelib chiqib, oxirgi to‘rt yilda onlayn rejimda 13 ming 174 ta suv ombori va irrigatsiya tizimining suv o‘lchash postlarida suv resurslarini kuzatib borish imkonini beruvchi “Aqlli suv”, 10 ming 296 ta meliorativ kuzatuv qudug‘ida sizot suvlari ko‘rsatkichlari va yerlarning mineralashganlik darajasini nazorat qiluvchi “DIVER”, 1748 ta nasos stansiyada suv sarfini monitoring qilish qurilmalari o‘rnatildi. 96 ta yirik suv xo‘jaligi obyektlarining boshqaruvi avtomatlashtirildi.

Vazirlik huzurida Suv xo‘jaligini raqamlashtirish markazi tashkil etildi. “Suv hisobi”, “Nasos stansiyalari” kabi axborot tizimlari yaratildi.

Prezidentimizning 2024-yil 23-sentabrda “Kambag‘allikdan farovonlik sari” dasturini amalga oshirish bo‘yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori xalqimizga ko‘rsatilgan katta g‘amxo‘rlik namunasi bo‘ldi. Binobarin, hujjatda 2024-2025-yillarda eng og‘ir ahvoldagi mingta mahallada tomorqa yerlarini sug‘orishni yaxshilash yoki ularda elektr energiyasi barqaror yetkazib berilishini ta‘minlash, internet sifatini oshirish, ichki yo‘llarni ta‘mirlash va boshqa infratuzilmani yaxshilash maqsadlari uchun 3,2 trillion so‘m mablag‘ ajratilishi belgilandi.

Davlatimiz rahbari aholi eartaga yoki uzoq kelajakda emas, bugun yaxshi yashash degan g‘oyani ilgari surmoqda. Bugun tomorqasiga ekin ekin, daromad olsun, boy yashasin, deyapti.

Shu maqsadda “Kambag‘allikdan farovonlik sari” dasturi doirasida 2025-yilda 864 ta obyektlar uchun umumiy qiymati 1,1 trillion so‘mlik 1882 kilometr sug‘orish tarmog‘i betonlandi, 185 kilometr lotok tarmog‘i, 380 kilometr quvur, 818 ta sug‘orish qudug‘i qurildi, 421 ta nasos agregati o‘rnatildi.

Suv ta‘minotida muammo bo‘lgan mahallalardagi 467 mingta xonadonning 77,5 ming gektar tomorqa maydonida suv ta‘minoti yaxshilandi.

Bugun suv xo‘jaligi tizimidagi ishlar ko‘lami keng. Bularning boshida, eng avvalo, sohani ich-ichidan yaxshi biladigan, bilimi va uzoq yillik tajribasi bilan bizga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatib kelayotgan Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev turganini alohida e‘tirof etamiz.

Qiyinchiliksiz hayot yo‘q. Yillar o‘tar, suv tangis bo‘lar, davrlar kelar suv yana ko‘payar. Nima bo‘lmasin, O‘zbekiston xalqi xotirjam yashashga haqli. Chunki ularni o‘ylaydigan, bu zaminda yashayotgan odamlar uchun qayg‘uradigan yurt rahbari, bedor qalbli inson bor. U kishining oldindan ko‘ra bilgan holda, uzoqni ko‘zlab amalga oshirayotgan tadbirlari tufayli bu o‘lka taraqqiyot iziga tushib olgan, xalqimiz hayoti yildan yilga farovonlashib bormoqda.

Prezident tashrifidan so‘ng

NATIJA BAJARILGAN ISH BILAN O‘LCHANADI

Shu kunlarda Jizzax viloyatining shahari qishloqlaridagi katta-kichik davrlarda, o‘zaro suhbatlarda Prezidentimizning Zomin tumaniga tashrifi asosiy mavzuga aylandi. Odamlar choyxonalarda, dam olish maskanlarida, uzoq-yoqinlari bilan diydorlashuvlarda davlatimiz rahbarining Zominda nimalarni ko‘rgani, nimaga e‘tibor qaratgani haqida gaplashmoqda.

Bu bejiz emas, albatta. Davlatimiz rahbari viloyatlarga katta loyihalar, hayotbaxsh rejalar bilan tashrif buyuradi va bu o‘sha hudud hayotida amalga oshirilayotgan bunyodkorlik ishlari sur‘atiga, aholi turmushining yaxshilanish sari o‘zgarishlariga katta turki bo‘ladi. Jizzaxga qilingan ushbu tashrif ham aynan shunday vazifani o‘z ichiga oldi.

Zomin bugun go‘zal tabiati bilangina emas, sanoat salohiyati bilan ham mashhur bo‘lib bormoqda, — deydi “Nuroni” jamg‘armasi Zomin tuman bo‘limi rahbari O‘rol Aqqulov. — Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan ijtimoiy, iqtisodiy islohotlar tufayli yuz berayotgan katta o‘zgarishlar tumanimizda ham bo‘y ko‘rsatyapti. Bu xalqimizni behad xursand qilayotgani ham rost. O‘zgarishlar, qurilishlar sur‘ati misilsiz shiddat bilan amalga oshirmoqda. Shu shibot sabab qurilish, obodonlashtirish, hatto dehqonchilikda ham fasl, vaqt biz bilan hisoblashayotganday. Davlatimiz rahbarining Zomin kabi tumanlar kelajakda ishsizlikdan to‘liq xoli bo‘lgan, yuqori texnologik ishlab chiqarish va rivojlangan ijtimoiy infratuzilimga ega bo‘lishi haqidagi fikrlari xalqimizni quvontirdi.

Zomin tumanida qishloq xo‘jaligi, turizm sohalarida katta imkoniyatlar bor. Keyingi yillarda tumanda sanoat ishlab chiqarish borasida

ham salmoqli ishlar bajarildi. Bu hududning iqtisodiy salohiyatini, aholining turmush farovonligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Prezidentimiz tashrif buyurgan “Zomin texnoparki” qurilishi o‘tgan yili 27-iyunda boshlangan edi. 400 gektarda barpo etilgan texnoparkda xitoylik investorlar bilan birgalikda 1 milliard 200 million dollarlik 31 ta loyiha amalga oshirilishi ko‘zda tutilgan. Yaqinda rejadagi korxonalardan birinchisi — “Xinjiang Honglin Tiandi” kompaniyasi qiymati 10 million dollarlik beton mahsulotlari tayyorlash loyihasini ishga tushirdi. Natijada 60 kishi ish bilan ta‘minlandi.

Tashrif davomida davlatimiz rahbariga navbatdagi yana bir loyiha “Midea” brendi ostida yiliga 300 ming dona maishiy texnikalar ishlab chiqaradigan korxonada qurilish ishlari yakunlanayotgani haqida axborot berildi. Bu korxonada 150 ta ish o‘rni yaratildi.

Maxsus sanoat zonasiga dastlabki bosqichda 9 ta loyiha joylashtirilgan. Hozir umumiy qiymati qariyb 300 million dollarlik yana 7 ta loyiha bo‘yicha qurilish ishlari bajarilmoqda. Ularda qurilish materiallari, konstruksiyalar, elektr texnikasi va kimyo mahsulotlari ishlab chiqariladi, logistika va trening markazi tashkil

etiladi. Rejalarga ko‘ra, barcha loyihalar natijasida qariyb 5 trillion so‘mlik sanoat mahsulotlari ishlab chiqarilishi kerak. Jumladan, 15 turdagi yangi mahsulot o‘zlashtirilib, 70 million dollarlik eksport imkoniyati paydo bo‘ladi. Natijada 5 mingdan ortiq yangi ish o‘rni yaratiladi.

Prezidentimiz ko‘z qilayotgan maishiy texnika zavodini yangi qurib chiqirib, ushbu yo‘nalish bo‘yicha yurtimizda katta salohiyat bor ekaniga e‘tibor qaratdi, — deydi Zomin tumani hokimining moliya-iqtisodiyot va kambag‘allikni qisqartirish masalalari bo‘yicha birinchi o‘rinbosari, tuman iqtisodiy taraqqiyot va kambag‘allikni qisqartirish bo‘limi boshlig‘i Zarifjon Omonqulov. — Davlatimiz rahbari bu korxonada yangi mahsulotlar ishlab chiqarish, O‘zbekistonni mintaqaviy “elektrotexnika xabi”ga aylantirish vazifasi borasida fikr bildirdi. Sakson gektar maydonda joylashgan loyihaning umumiy qiymati 150 million dollardan iborat. Quvonarlisi, zavodda 7 mingdan ziyod odam ish bilan ta‘minlandi. Bu shuncha oilaning farovonligi degani. Biita yirik korxona butun bir shahar aholisini boqishiga dunyoda misollar ko‘p. Xuddi shunday korxona bugun bizning tumanida bunyod etilyapti.

Ha, kir yuvish mashinasi, sovitkich, televizor, elektr suv istikchi kabi yiliga 1 million dona maishiy texnika hamda butlovchi qismlar ishlab chiqaradigan zavod haqiqatan yirik loyiha. Yillik ishlab chiqarish hajmi 320 million dollari tashkil etadi. Shundan 140 million dollarlik mahsulot eksportga chiqarilishi mo‘ljallanmoqda.

Davlatimiz rahbari xorijiy investitsiyalarni jalb etishga doimiy e‘tibor berayotgani bejiz emas. Ayniqsa, sanoatni rivojlantirish katta

sarmoya talab etadi. Shu bois, Prezidentimiz yangi loyihalar taqdimoti bilan tanishish davomida investorlarga ko‘maklashish bo‘yicha mutasaddilarga aniq topshiriqlar berdi. Sanoat sohalariga mos mutaxassislar tayyorlash, yoshlar bandligini ta‘minlash muhimligini ta‘kidladi.

Prezidentimizning Zomiga tashrifini televizor orqali diqqat bilan kuzatar ekanman, bir narsaga e‘tibor qaratdim: o‘zimizda shuncha imkoniyat bor ekan, nega ilgari arzimagan buyumni ham chetdan olganmiz, — deydi “Nuroni” jamg‘armasi Jizzax viloyati bo‘limi raisi Norqul Nusharov. — Tashrif davomida maxsus sanoat zonasining ikkinchi bosqichida yana 5 ta loyihani ishga tushirish reja qilingan. Ular doirasida xavfsizlik va tibbiyot texnikalari, noutbuk, planshet, server, router kabi zamonaviy mahsulotlar hamda charm va sport poyabzallari,

qurilish materiallari, chinni idishlar, kimyo mahsulotlari ishlab chiqariladi. Tayyor mahsulotning qariyb 70 foizi tashqi bozorda sotilar ekan. Ilgari Zominda ishlab chiqarilgan mahsulot xorijga sotilishi hech kimning xayoliga ham kelmasdi. Qarang, ishlasak, izlasak, olis tog‘li hududda ham qisqa muddatda shunday katta yutuqqa erishish mumkinligiga amin bo‘ldik.

Bugun yurtdoshlarimiz quvonchi va hayratiga sabab bo‘layotgan yangilanishlar jarayoni jadal davom etmoqda. Bu xususida viloyat hokimining birinchi o‘rinbosari Zafar Azimov shunday deydi:

Viloyatda mutasaddilar, soha mutaxassislari va yetakchi tadbirkorlardan iborat “Islohotlar shtabi” tuzilgan. Ayni paytda shtabda umumiy qiymati 520 million dollarlik 200 ta loyiha shakllandi. Shu orqali 12 mingta

ish o‘rni, byudjetga qo‘shimcha 120 milliard so‘m tushum, 100 million dollarlik eksport imkoniyati yaratilishi ko‘zda tutilgan. Nasib qilsa, viloyatimiz investitsiya, ish o‘rni, aholi daromadi va eksport eng tez o‘sayotgan hududlardan biriga aylanadi.

Viloyat iqtisodiyotida qishloq xo‘jaligi salmoqli o‘rin tutadi. Keyingi yillarda mazkur sohada ham mislsiz ishlar amalga oshirildi.

Prezidentimiz qishloq xo‘jaligi sohasida ilgari e‘tiborda bo‘lmagan bir necha tarmoqqa diqqatimizni qaratdi. Jumladan, kartoshkachilikni, dukkakli ekinlarni ko‘paytirishda yangi imkoniyatlar yaratilayotgani biz fermerlarni ham mamnun etdi, — deydi “Sherbek Shodiyev” fermer xo‘jaligi rahbari To‘lan Atayev. — Yurtboshimiz tashabbusi bilan Zominda kartoshka urug‘chiligi ilmiy tajriba stansiyasi tashkil etilib, boriy va mahalliy seleksiyaga mansub 12 ta nav birlamchi urug‘chiligi yo‘lga qo‘yildi. Bu tajriba stansiyasida kartoshkaning yangi seleksiya navlaridan 12 tonna yuqori avlod super elita urug‘lik aholi xonadonlariga bepul tarqatilib, 120 tonna elita urug‘lik yetishtirish loyihasi ustida ish olib borilmoqda. Ushbu yangilik ushbu ekinni ko‘paytirishda qo‘yilgan juda katta qadam. Loyihaning amalga oshirilishi Zomin, G‘allaorol tumanlarini kartoshka yetishtiradigan yirik markazga aylantiradi deb o‘ylanman. O‘zimizda shuncha imkoniyat bo‘la turib, xorijdan kartoshka sotib olmasligimiz kerak.

Mamlakatimizdagi islohotlar “nafasi” har bir hududga, har sohaga kirib boryapti. Aholi bandligi va turmush madaniyatiga qaratilayotgan e‘tibor barcha hududda birdek namoyon bo‘lmoqda. Natija bajarilgan ish bilan o‘lchanadi. Ha, kecha boshlangan katta islohotlar bugun aniq natijaga aylandi. Kelajak uchun esa yanada yangi va yuksak marralar belgilab olinmoqda.

Farhod NE‘MATOV,
“Yangi O‘zbekiston” muxbiri

MINGDAN MILLIONGA AYLANAYOTGAN QUVVAT

YOXUD UCHINCHI RENESSANSNI BARPO QILAYOTGAN FIDOYILAR

Boshlanishi 1-betda

Vatanimizda tinchlik va osoyishtalikni barqaror saqlab turish, rivojlanish va taraqqiyotga erishish har qachongidan ham murakkab ekanini bugun barchamiz yaxshi anglab turibmiz.

Shunday bir vaziyatda yurtimiz mustaqilligining o'ttiz to'rt yillik bayramini tinchlik va barqaror o'sish bilan, bir-birimizga yor bo'lib, haqiqiy o'zbekona ma'rifat va g'urur bilan qarshi olayotganimizga shukr qilamiz.

— “Qirq yilda el o'zgarar” deyishadi. Bu maqol bugunga mos kelmay qoldimi deyman? Axir el uch-to'rt yildayoq o'zgarib ketdi.

— Ha, hayot tezlashdi, bir necha yil ichida turmushimiz tubdan o'zgardi. Yangilanishlarning sanog'iga yetish qiyin. Yurtida ulkan jarayonlar sodir bo'lmoqda, asr qurilishlari davom etmoqda. Inson qadr-qimmatini sharaflammoqda. Hayotga munosabat o'zgarib bormoqda. Kechagina odamlar xorijga chiqishni xayoliga ham keltirilmadi. Bugun oilasi yoki do'stlar bilan birgalashib sayohat qilayotganlar, tijorat yoki tahsil maqsadida borayotganlar minglab topiladi. Oldin bolalarimizga “Ko'p kitob o'qiyverma, miyang suyulib ketadi, yaxshisi mol-holga qara” der edik, bugun “Chalg'imasdan kitob o'qisang bo'lmaydimi?” deb tanbeh beryapmiz.

— Shuni aytimg. Kechagina bolamiz oliy ta'lim dargohining eshigiga yaqin borlmasdi, bugun yuzlab universitetlar xizmatida. Qolaversa, dunyoning istalgan mamlakatida tahsil olishga yo'l ochiq.

Muhandis do'stimizning so'zlariga qarag: — Dunyoning taraqqiy topgan mamlakatlari qatlam-qatlam taraqqiyot dasturlariga start berildi, qonunchilik moslandi va kelajakni kafolatlab berdi, fanimiz ilg'or texnologiyalarni va yutuqlarini o'rganishga hamda transfer qilishga kirishdi. Birgina mening sohamda yuzlab yoshlar dunyoning eng ilg'or o'lkalaridagi texnologiyalarni o'rganib qaytmoqda. Kechagina o'rtaacha murakkablikdagi texnikalarni ishlatish va sozlash uchun chetdan mutaxassis chaqirishga majbur bo'lardik, bugun bunday uskunalar o'z farzandlarimiz bemaol boshqaraypti.

Shunday fikrlarni axborot texnologiyalari muhandisi davom ettiradi:

— Yangilanishlar barcha sohalarida va ularni aql qamrab ololmaydi. Mamlakatdagi raqamlashtirish jarayonini aytaylik. Misol uchun, avvallari birgina ma'lumotnomani olishga o'rtaacha ikki soat vaqt ketgan bo'lsa, mamlakat aholisining shuncha vaqtini hisoblab ko'ring. Bu asrlarga teng bo'ladi. Bugun o'nlab turdagi davlat xizmatlariga kompyuterdan yoki qo'l telefonidan bir lahza erishish mumkin. “Bir million dasturchi” tashabbusi natijasida yurtimizda zamonaviy dasturchilar qatlamini shakllandi. Ammo bu yoshlarimiz shunchaki dasturiy ta'minot va ilovalarni buyurtmachiga yetkazib berishyapti desangiz adashasiz. Buyurtma asosida ishlash — ularning kundalik ehtiyojlari uchuniga xolos. Yoshlar orasidan turli zamonaviy uskuna, texnologiya va qurilmalarning ishlash va boshqarish dasturini yaratadiganlar yetishib chiqdi. Bugun yoshlarimiz zamonaviy dasturlash, robototexnika, parvoz qurilmalari ishini rejalashtirish va boshqarish dasturlarini yaratmoqda. Al-Xorazmiy ta'bir bilan aytganda, “noldan bir yaratildi”, hali bu mingga yetganida nimalar yuzaga chiqishini tasavvur qilib ko'ring!

Oliy ta'lim sohasi tubdan o'zgardi. Ta'limning yangi usullari joriy qilindi, amaliy va aniq fanlarga yo'naltirilgan ta'lim muassasalari zarur zamonaviy jihoz va uskunalar bilan ta'minlandi. Yangi darslar va darsliklar joriy qilindi. Shu o'rinda yosh Abu Ali ibn Sinoning otasi Samarqanddan Abu Abdulloh Notiliy degan mashhur olimni Buxoroga chorlagani, o'g'limga ta'lim berib degan iltimos qilgani ega keladi. Bugun dunyoning eng ilg'or mamlakatlarning ko'zga ko'ringan olimlari, Nobel mukofoti laureatlari yurtimiz ta'lim dargohlarida saboq bermoqda. Dual va individual ta'lim tizimi shakllandi, ta'lim transformatsiyasi yuz berdi. Ayni kunlarda butun respublikaning oliy ta'lim dargohlarida yoshlarni har tomonlama yetuk mutaxassis etib tarbiyalash borasidagi xayrli tashabbuslardan biri bo'lmish “Dolzab to'qson kun” loyihasi tadbirlari davom etmoqda. Undan ko'zlangan maqsad — ma'naviy barkamollik, vatanparvarlik tuyg'ularini kamol toptirish bilan birga, har bir talabada bir necha soha ko'nikmasini hosil qilish, har bir yosh bir kasb egasi bo'lishini ta'minlashdan iborat.

Bunday e'tirolarni nafaqat fizik, matematik, kimyogar, biolog kabi mamlakat taraqqiyoti

Isajon SULTON,
O'zbekiston xalq yozuvchisi

uchun juda kerakli kasblarning egalaridan, balki iqtisodchi, siyosatchi, huquqshunoslardan ham eshitamiz. Ushbu sohalarining kishilari jarayonlarni chuqur tahlil qilib, yangilanishlar strategiyasi doirasida ko'zlangan marralarga erishishning o'z sohasiga taalluqli jihatlarini to'la ta'riflab berishiga shubha yo'q. U holda, oddiy kishilar-chi?

Qisqa davrda xususiy biznes va ishlab chiqarish bilan shug'ullanayotganlar soni bir necha baravar ortdi. “Shunday bir sharoit yaratildiki, orzu ham qilolmas edik, — deydi tadbirkor do'stimiz. — Keling, ortga emas, oldinga ko'z tikaylik. Bozor oldin bir xil edi. Endilikda uning o'nlab turlari paydo bo'lganiga o'zimiz ham shoshib qoldik. Pesttaxtalarimizni iste'mol mollarning yuzlab turi to'ldirdi, internet va onlayn savdo maydonchalari kundalik ehtiyojga aylandi. Jamiyatda turli yangi bozor turlarining rivojlanishi sotuvchi va xaridor orasidagi ishonchnigina emas, savdosotuvchi kafolatlanganini, ya'ni bu boradagi qonunlar ishlayotganini bildiradi. Xususiy ishlab chiqarishda katta o'zgarish yuz berdi: misol uchun, toshdan ip yoki havodan suv olish mumkinligi kimning xayoliga kelibdi?

Juda ko'p kishilar tez orada yurtimizda katta yuksalish sodir bo'lishini aytmoqda. Dunyo karvon yo'llari muvozanatining o'zgarishini,

Darhaqiqat, deyarli qirq million aholiga ega mamlakat kishilari tushunchalarining o'zgarishiga guvoh bo'lib turibmiz. Odamlarimiz yangiliklarga intila boshlashdi. Oddiy misol: barpo etilayotgan yangi shaharlar va bog'-bo'stonlar bilan birga, aholi qurayotgan uylarning shakli shamoliy, me'moriy yechimlari ham o'zgardi. Oldingi an'anaviy imoratlar o'rinda endi bir necha qavatli, barcha qulayliklarga ega binolar tiklanyapti. Hatto ranglarigacha o'zgarib, quvnoqroq, porloq ranglar qo'llana boshlandi. Bunday imoratlarining birinchi qavatidan tijoriy shoxobchalar joy oldi, hayot taqozosiga ko'ra odamlarimiz bir inshootni ikkiga, uchga, to'rtga aylantirishdi.

Kechagina minglab ota-onalarning niyati oddiygina, o'sha davrga xos edi: bolalarni bir amallab katta qilib, uyli-joyli qilsak, to'y'lar ko'rsak, omad kulib boqsa-yu biron kichikroq avtoulav nasib qilsa ajabmas. Bugun bular orzu-havasdanoq voqelikka aylandi. Shu sababli “bolalarni bir amallab katta qilish” emas, kelajakda yetuk inson bo'lib yashashi uchun bilim va malaka berishga intilish ilg'orga chiqdi. Ota-onalarga kelsak, bugun eng chekka hududlarda ham kishilarning o'zlari turli-tuman xizmat va ishlab chiqarish shoxobchalarini qurishdi. Internet bu borada o'ta qulay yordamchi bo'lib chiqdi, hozir olis hududlarda ham elektron xizmatlar ishlab turibdi. Kelajak dasturimiz esa bu bilan qanoatlanmaydi: hamma gap kishilarimizning bunyodkorlik qobiliyatida qolmoqda. Tadbirkorlarimiz o'zlari yashab turgan hudud sharoitidan kelib chiqib, aholiga zarur qulayliklarni taqdim qilishlari kun tartibiga keldi. Xizmat sohasi shiddat bilan rivojlandi. Bu soha to'yingach, kishilar yangi turlarini izlab topishga va yangiliklarni joriy qilishga majbur bo'lishlari tayin.

Jamiyatimizdagi yana bir muhim o'zgarish — bugun har kim o'zini tashvishga solayotgan masala va muammolar haqida bemalol fikr aytish huquqiga ega bo'ldi. Ya'ni mamlakatda ko'p yillardan buyon mavjud bo'lmagan so'z erkinligi ro'yobga chiqdi. Bugun yurtimizning eng chekka hududidagi kishi ham o'z fikrini cheklolarsiz, ochiq bildiradi. Shu tariqa, davlat boshqaruvi tizimiga xalq boshqaruv

yangi xalqaro yo'laklar ochilayotganini ko'ryapsizmi? Yangi karvon yo'llari ochilishi bilan birga, qit'alararo tijorat karvonlari O'zbekistondan o'tishi aniq. Bu o'z-o'zidan bo'lib qolmaydi, aksincha, yurtimiz ularni ohamrabodday o'ziga jalb qilib, Osiyo bilan Yevropani bog'laydigan juda muhim integratorga aylanadi, undan yangi bilim, texnologiya, mablag' daryolari o'tadi. Oqqan daryodan har qanaqasiga foyda bor, bu jarayonning ilmini bilganlar esa misli ko'rilmagan natijalarga ega chiqadi.

Akademik ustozlarimizdan biri shunday deydi: “Ulug' mutafakkir Muhammad al-Xorazmiy hind sanog'idagi bo'shliqni “nol” deb nomlagan va unga muqobil arab raqamini joriy qilgan edi. Bu — bo'shliqdan moddiyat paydo qilish degan ma'noni anglatadi. Bugun jamiyatimizning turli sohalarida “bir”ni ko'rib turibmiz, maqsad esa ana shu “bir”dan “ming”ni yaratish. Keyingi marra esa mingdan millionni yaratish haqida bo'ladi.

— Shunday, aytilgan yuksalishga qonunlarimiz va jamiyatimizni tayyorlab borish uchun jon kuydirilyapti, — bu huquqshunosning so'zlar. — Buning uchun kishilarimizning tushunchalari, odat va ko'nikmalari davrga mos ravishda o'zgarishi zarur ekanligi ayon bo'lib qolmoqda.

— Rennessanslarni fidoyilar barpo qiladi, — deydi tarixchi olim. — Ehtiyojlar maqsadga qarab o'zgaradi-ku? Maqsad ulug' bo'lsa, masha'iqi ikir-chikirlarni ortga suradi.

— Unda orzu-havas nima bo'ladi? — deydi kimdir. — Bola-chaqani uylab-joylash, mundayroq biron mashina olish, el-yurtga to'y berish... Bularga erishish uchun tinmay urinib-tirishish kerak emasmis?

Shunda umrini el-yurt xizmatiga bag'ishlagan ulug'larimizdan birining so'zlari esga keladi: “Faqat yuksak maqsadga erishishni va g'alaba qozonishni ko'zlash kerak. Kichikroq narsalarni maqsad qilsangiz, ularga erishsangiz ham, g'alaba nasib qilmasligi mumkin. G'alaba shunday narsaki, sizga o'zingiz ko'zlagan barcha ne'matlarni olib keladi”.

Yana bir jihat: orzu-havas deyilganida, xalqimizning “Kengga keng dunyo, tora tor dunyo”, degan hikmati yodga keladi. Jahon mamlakatlari yurtimizdagi tub yangilanish va yuksalishlarga shohid bo'ldi. Ayni shu keng ko'lamli azim jarayonlar jahonga o'zbekona yuksak axloq, lutf va an'analar bilan bo'yashish o'magi bo'lib dunyo diqqatini tortdi. O'zaro hurmat va ehtiromga asoslangan qo'shni-chilik munosabatlari deymizmi, olam yoshlarini insoniyat asriy zakovatining mahsuli bo'lmish umuminsoniy an'analar ruhida tarbiyalash va shunday g'oyalar atrofiga birlashtirish tashabbuslari yoki olam ahlini ezigulikka chorlovchi madaniyat, san'at namoyishlari deymizmi, eng yuksak xalqaro minbarlarda ona tilimizning yangirishi deymizmi — barchasi Vatan dovrig'ini yuksaltirish va ravnaq toptirish uchun qilina yotgan fidoyilik namunasi o'laroq e'tirof etildi.

Yuksak axloq, nomus, vatanparvarlik, halollik va to'g'rilik xalqimizning ezgu an'analari

shahrida “Bog'i Jahon Oro”ni ta'mirlatganida, ulug' bobomiz Alisher Navoiy “Sab' ai sayyor” dostonida unga bag'ishlab ajoyib madhiya bitgani ko'pchilikka ma'lum. U-ku birgina bog' ekan, bugun yangi O'zbekiston bo'yab yuzlab bog'lar barpo etilmoqda. Bu so'zning majoziy ma'nosi ham bor: u nazm san'ati tilida yurt farovonligini, barakat va huzur-halovatni anglatadi.

Olis-yaqin hududlarimizdagi millionlab insonlar xalqaro maydondagi ko'p yo'nalishli masalalarga yurtimiz manfaati va xalq manfaatlaridan kelib chiqqan holda yondashish, avvaldan to'planib qolgan muammolarni hal qilib, mamlakatni tamomila yangi start maydonchasiga olib chiqish, yangi jarayonlar mobaynida yuzaga kelayotgan muammolarning tezkor yechimini topish, ularni zudlik bilan bartaraf etish, kerak bo'lganida tuzatishlar kiritish va taraqqiyot yo'nalishini og'ishmay boshqarib borish, milliy an'analarimizga qat'iy rioya qilgan holda yechim topish uchun qancha kuch, shijoat, g'ayrat kerakligini tushunib, yuksalish yo'lida barcha bir tanu bir jon bo'lib, bahamjihat qo'llab-quvvatlash kerakligini chuqur idrok qilib turishganiga shubha yo'q.

Ko'zlangan marralar ko'z qamashtiruvchidir. Kechagina butun boshli bir viloyatning yillik investitsiya marrasi yarim million dollarga yetib-yetmagan bo'lsa, bugun tuman miqyosidagi birgina tadbirkorning aylanma mablag'i bundan karrasiga ziyod. Viloyatlarimiz o'zaro bellashib, dunyo mamlakatlari bilan to'g'ridan to'g'ri erkin iqtisodiy aloqalarni yo'lga qo'ygan. Endilikda jahonning ko'pgina bozorlarida mamlakat nomi bilan birga muayyan mahsulotni eksport qilayotgan hudud nomi ham baravar yangrab, brendga aylanmoqda.

tashlandi. O'rinda yangi, kelajak sari intilgan ko'priklar barpo bo'ldi. Barakotli O'zbekiston tuproqlarida yetishtirilgan mahsulotlar endilikda xomashyo emas, tayyor brend mahsuloti sifatida taqdim etila boshlandi.

Uzluksiz davom etuvchi bu rivojlanish jarayonining kelgusidagi natijalari qanday bo'lishi ham aniq belgilab berildi. Tog'-kon, geologiya, ma'danshunoslardan tortib, qishloq, suv va o'rmon xo'jaligigacha bo'lgan sohalarida katta yangilanishlar yuz berdi, ularda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va “aqli” yondashuvlar tufayli baraka qozonish jarayoni ko'z o'ngimizda sodir bo'ldi. Shu bilan birga, bu marralar sari malakali va bilimli yoshlarni oldindan tayyorlab borishday ulkan vazifa ham uddalandi.

Oradan hech qancha vaqt o'tmay, dunyoning eng ilg'or ishlab chiqarish tizimlari O'zbekistonda bunyod bo'lishiga shubha yo'q. Gap esa ana shunday ilg'or korxonalarni boshqara oladigan salohiyatli boshqaruv xodimlari va mutaxassislarni tarbiyalab yetishtirishda qolmoqda. Ya'ni yillar mobaynida “ishchi kuchi yetishtiruvchi” mamlakat bo'lib kelgan yurtimiz endilikda “aql kuchi yetishtiruvchi” mamlakatga aylanayotir. Shu bilan birga, asriy an'analarimiz bo'lmish odob va axloqning, o'lmas madaniyatlarining, sehrli san'at va adabiyotning, insoniylik tarannumining timsoli bo'lib yangidan qad ko'tarib chiqdi.

Shuningdek, fikr va tushunchalar o'zgarishi ham sodir bo'ldi. Hozir shahar va qishloqlarimizda kechayu kunduz hayot tinmaydi. Barcha nimadiri yaratish, birni ikki qilish kabi bunyodkorlik yumushlari bilan mashg'ul.

Faxr va hayrat bilan kuzatayotganimiz bu ko'lamli jarayonlar oddiygina qilib “start nuqtasi” deb baholalanmoqda. Mingdan millionni yaratishda ulkan marrani ko'zlangan maqsadlarimizning qanchalar hayotiy va hayotbaxsh ekanini mamlakatda sodir bo'layotgan turli-tuman yangilanish jarayonlari va olis-yaqin mamlakatlarda mutaxassislarining e'tiroflari isbotlab turibdi. Shu bilan birga, avval ko'rilmagan bunday qamrovli jarayonlar yangi muammolarni ham paydo qilmoqda, biroq ona yurtimiz kuchli iroda, vaziyatni tezkorlik bilan oqilona baholash va eng maqbul qarorlar qabul qilish fazilati ila ko'zlangan ulug' marralarga sabot va shijoat ila, qat'iyan og'ishmay ilgirilib borishiga shubha yo'q.

Dunyo turlanib-tuslanuvchan, yurtimiz esa yagona! Shunday barakotli o'lkada, shunday xalq orasida dunyoga keltingani uchun Yaratganga mingdan-ming shukr qilsak arziydi. Ulug'larimizning niyatlari har doim ezgu bo'lib kelgan: yurt tinch, el farovon bo'lsin, ko'pning duosini olgan sira kam bo'lmasin deb duo qilishgan.

Tarix mobaynida yurtini yuksaltirgan, xalqining farovonligi uchun zahmat chekkan kishilarning nomi doimo hurmat bilan tilga olinadi. Elga yaxshilik qil, ko'pning duosini ol — barcha bu ishlarning negizida shunday ezgu niyat bor. Yoniq kuyrak bilan tunu kun yurt ravnaqi uchun jon kuydirgan fidoyilar nomi toabad sharafta va e'zozga burkanadi, albatta.

bo'lsa, yana bir fazilati bunyodkorlikdir. Barcha bo'lidan kelganicha o'zidan keyingilarga gullab-yashnagan bo'ston qoldirishga intiladi. Bu an'ana xalqimizda asrlar bo'yi davom etib kelmoqda. Chunonchi, sulton Husayn Hirot

Zamonaviy texnologiyalar borasida ham yurtimiz yangi yaratish bosqichiga tayyorlanayotgani quvonarli. Xomashyo yetishtirib berish davrlari allaqachon ortda qoldi, majozan aytganda, u ko'priklar endi buzib

O‘zbekistondan “Yangi O‘zbekiston” gacha: YO‘QOTILGAN QALBNI IZLAB...

Boshlanishi 1-betda

— Janob Rafiqov, menda O‘zbekiston haqida nimadir yozish, bu yurtda kechayotgan jarayonlarni teranroq anglash ishtiyoqi tug‘ilganiga ancha bo‘lgan. Yevroosiyo davlatlari yoki islom olami, balki insoniyat nafaqat geosiyosiy, balki sivilizatsion nuqtayi nazardan ham qit‘aning markazi deyishga asoslar bor.

Menimcha, olis o‘tmishda ushbu zaminda paydo bo‘lgan ikki buyuk yuksalish — Islom uyg‘onish davri va Temuriylar renessansi ulashgan madaniyat va ilm-fan nafaqat Sharq xalqlari yoki islom olami, balki insoniyat tarixi uchun ham o‘ta muhim edi. Ammo qudratli imperiyalar va tamaddunlarga beshik bo‘lgan zamin bir necha asrlar davomida ijtimoiy-siyosiy parokandalik girdobida qoldi va hatto mustamlakachilik azoblarini ham to‘tib ko‘rdi...

Hozir sizdan so‘ramoqchi bo‘lganim olis o‘tmish haqida emas, balki bu o‘lkaming buguni, mamlakat va jamiyatning mustaqillikdan keyin ham o‘zini o‘nglab olishi qiyin kechgani, siyosiy elita zehniyati, ayniqsa, jamiyat tafakkurida sovet davridagidan-da xavotirli turg‘unlik hukm surgani haqida bo‘ladi.

Xo‘sh, nega shunday bo‘ldi? Mamlakat egamenlikka erishgach ham qariyb chorak asr, to biz subhatlashib o‘tirgan bugungi kunlargaacha eski mafkuraviy tutumlarga “sodiq” qoldi.

Bilishimcha, jamiyat ham, siyosiy elita ham o‘z “kimligi”ni konseptual jihatdan anglab olishi, yangilashi uchun haligacha ikkilanishlarga duch kechayotganday. Buning sabablari, qolaversa, mustaqillik tuyg‘usi, umumiy milliy kimlik, bu borada xalq bilan davlat orasidagi munosabatlar “ozodlik tongi”dan keyin qanday kechgani haqida so‘ramoqchiman.

Yana bir mulohaza, muayyan maqomi va barcha siyosiy atributlari bor O‘zbekiston Respublikasi yoniga nega mustaqillikdan chorak asrdan ko‘p vaqt o‘tgach, “yangi” sifatovchisi qo‘shib ishlatiladigan bo‘ldi? Bunga qanday zarurat bor edi?

— Ko‘tarilgan masalaga bir og‘iz so‘z bilan javob berish qiyin. Chunki mavzu murakkab: yangi dunyo olimlarini eng ko‘p o‘ylantirayotgan, turli munozaralarga sabab bo‘layotgan, xarakteriga ko‘ra o‘ta ziddiyatli diskurs — metropoliyalar va mustamlakalar mavzusi.

Garchi yoqimsiz bo‘lsa-da, haqiqat shuki, Janub bilan Shimolni, G‘arb bilan Sharqni bo‘lovchi nuqtada joylashgan ulkan mintaqaga uzoq yillar “chet o‘lka”, (taassufki, bugun ham shunday o‘laydiganlar bor) sifatida tasniflandi. Ammo u bunday ta’rifga loyiqmide? Albatta, bu alohida masala. Hozir savolningizdan chalg‘imaylik. Aniq esimda yo‘q: kimdir “Insoniyat tarixi urushlar tarixidir”, degandi. Bu jumla meni nafaqat chiroyli qurilishi, balki mazmundor poetikasi bilan ham juda muassir etadi. Undan kelib chiqadigan fikr esa tushunarli: garchi urushlar, bosqinlar tarixining bir bo‘lagi ekan, demak, hukmronlar va mazlumlarda doim bo‘ladi... Hali aytganimek, juda ko‘p olimlar tarixning mana shu qismi borasida bosh qotirishgan, izlanishlar qilishgan. Shulardan biri postkolonial tadqiqotlar asoschisi va nazariyotchilaridan biri, kelib chiqishi falastinlik (arab xristiani) bo‘lgan amerikalik olim, Kolumbiya universiteti professori Edvard Vadi Said edi. U o‘zining eng mashhur asari “Orientalizm”ga Marksning “Lui Bonapartning o‘n sakkizinchi brumeri” asaridan iqtibos keltiradi — “Ular o‘zlarini ifoda etolmaydilar, ularni boshqalar tanitishi kerak”. Orientalizmlar talablariga ko‘ra, Tanit o‘zi haqida o‘zi gapira olmaydi, o‘zini o‘zi tanita olmaydi, taqdim eta olmaydi, balki boshqalarning o‘zi haqida gapirishlariga, taqdimiga, demak, Yevropa fani ko‘magiga muhtoj...

“Orientalizm Sharqni qayta talqin qilib, Yevropaga tanishtirish yo‘lida qo‘llanilgan qo‘shib oluvchi, o‘zlashtiruvchi fan tarmog‘i ekan, Sharqning hukmron Yevropa tomonidan egallanib, o‘zlashtirilish jarayoni dunyo amaliy siyosatida unga o‘xshash boshqa bir tarmoq edi. Bu o‘rinda Sharq G‘arbnimg majozioy ma‘nodagi subhatdoshiga emas, uning yonida churq etmay turuvchi “o‘zga” ga aylandi”, deya tushuntiradi Said. Keng ma‘noda gap kolonial va postkolonial davr haqida ketar ekan, ayni tadqiqot bizning jamiyatimiz, bugungacha bo‘lgan ijtimoiy-siyosiy kechmishimizni baholi qudrat ifoda etishga arziydi, desak yangilishmagan bo‘lamiz.

Yevroosiyaning markazida joylashgan mintaqamiz, garchi Said tilga olgan global

G‘arb va Sharq, ayniqsa, arab sharqidek mavzuning markazida bo‘lmasa-da, mazmun-e‘tiboriga ko‘ra, xiyla “oriyentalashgan” edi. Chunki o‘lkamiz bir yarim asr davomida ikki bor mustamlakachilikni boshidan kechirdi... Qolaversa, bugungacha bizning nomimizdan ham gapirdilar, kimlardir bizni atrofga tanishtirdi. Biz ham uzoq yillar hukmron kuchlar oldida “churq etmay o‘tiruvchi” “o‘zga” ga aylandik...

Endi savolingizning birinchi qismiga to‘xtalsak. Nega bunday bo‘ldi?

Buning o‘ziga yarasha obyektiv va subyektiv sabablari bor. Ehtimolki, ayni shu asoslarga ko‘ra ham aksar tadqiqotchilar mintaqamiz, xususan, O‘zbekistonda hali-hamon milliy davlat va millat qurish jarayonlari davom etayotganini uqitirishadi va bu fikrning kelishsa bo‘ladigan jihatlarini ham yo‘q emas.

Mohiyatan o‘tgan asming birinchi yarmida shakllantirilgan siyosiy o‘zbek millati kechmish davrda tarixi, madaniyati, tili va o‘zlikni belgilovchi boshqa kodlarga ega millat sifatida jahonga taqdim etilgan bo‘lsa-da, kolonial chegaralarini sindirolmadi va bu polisemantik mazmunga ega edi: jumladan, sovet mafkurasini milliy respublikalardagi “o‘zlik”ning barcha sifatlarini “umum ovozi”ga bo‘ysundirishga harakat qildi. Sobiq ittifoqning eng gullagan 70-80-yillarida haddi a‘losiga yetgan “sovet kishisi” konsepsiyasi Markaziy Osiyoda paydo bo‘lgan milliy jamiyatlarini sovet kosmopolitizmining gibrid-duragay o‘zaniga chuqurroq kiritdi.

Siz to‘g‘ri anglaganingizdek, biz mustaqillikdan keyingi deyarli yigirma besh yilda ham ushbu konsepsiya ta’siridan chiqib keta olmadik. Nega? Chunki sovet zamonining so‘nggida yuz bergan “qayta qurish” va mustaqillikning 90-yillarida ham davom etgan ijtimoiy-siyosiy o‘zgarishlarni davlat jiddiy xavf, deya qabul qildi (holbuki, o‘sha yillarda paydo bo‘lgan ijtimoiy muhit siyosiy va etnik mansubliklarni qayta idrok etishga undagan edi) va milliy, diniy hamda siyosiy kayfiyatlarining barcha ko‘rinishini siquvga oldi. Davlat ijtimoiy-mafkuraviy sektorda xuddi ittifoq zamonlaridagidek qattiqqo‘l va yagona o‘yinchiga aylandi. Bitta farqi, u mafkurasi edi, xolos. Aynan o‘sha 90-yillarning boshida voz kechilgan kommunistik mafkura diktati o‘imini har qanday yangi g‘oya va fikr fobiyasi egallab oldi.

Jamiyatda din, milliy o‘zlik va eng asosiysi, tarixga bo‘lgan yangicha, ochiqroq aytganda, hadiksirab qarash sovet konservatizmi konsepsiyasidan-da duragayroq tushunchani shakllantirdi. Uning eng qo‘pol shakli jamiyatning na turkiyi, na islomiy mansublikka aloqador ekanini o‘jarlarcha cheklashda ko‘rindi.

Aholisining deyarli 90 foizini etnik turkiy qavm — o‘zbeklar va islom e‘tiqodiga amal qiluvchi musulmonlar tashkil qiladigan mintaqaning eng katta mamlakatida KIMlik turli g‘oyalari (masalan, O‘zbekiston — kelajagi buyuk davlat)ni amalga oshiruvchi vatandoshlar siyosini yaratishda aks eta boshladi.

Ammo bu g‘oyalarni kommunistik utopiyalarga mosligi, hayotdan uzoqligi va ham etnik, ham mafkuraviy nuqtayi nazardan nohayotiyligi uchun jamiyatga singib ketmadi. Odamlarda ushbu ijtimoiy-siyosiy harakatga shubha va ishonchsizlik bilan qarash kayfiyatini uyg‘otdi.

Mustaqillikdan keyingi milliy davlat va milliy jamiyat barpo etishning bunday o‘ziga xos muhofazakor yo‘li nafaqat ichki siyosiy muvozanat, balki tashqi, xususan, mintaqaviy

siyosat trayektoriyasida ham ters burilishga, o‘z qobig‘iga o‘ralashib qolishga olib keldi. Biz bir davlat va milliy jamiyat o‘laroq, yon qo‘shnilarimizdan ajralib qoldik. Iqtisodiyot va ijtimoiy siyosatdagi proteksionizm va hammaga birday yotsirab qarash falsafasi bizni jismonan yakkalab qo‘ydi, muayyan ma‘noda zaiflashtirdi ham. Yaqin tariximizdagi qo‘shnilarimizga qarshi yuritgan siyosatimiz bizda milliy davlat va millat qurish jarayonlarini ortga surib yubordi. Chunki bir tirik organizm hisoblanmish mintaqaga hayoti o‘zgarayotgan bir pallada yangilanishlardan o‘zni chetga olish davlatning kolonializm mafkurasiga moyilligini ko‘rsatib berdi.

Xullas, mustaqillikning o‘tgan 25 yillik davrida milliy davlat va millat qurish ishlari jiddiy qaralmadi. Ayni shu sabablarga ko‘ra, aksar tahlilchilar O‘zbekistonda o‘tish davri amalga oshgan 2016-yillar so‘nggida “...Mirziyoyevga og‘ir siyosiy va iqtisodiy meros qoldi”, degan fikrga kelganlarida mutlaqo haq edilar...

Eng afsuslanarlisi, siz aytgandek, geosiyosiy nuqtayi nazardan muhim nuqta — Yevroosiyaning markazida joylashgan mintaqaning eng yirik va barcha jihatdan ta’sir kuchiga ega mamlakati muayyan ma‘noda yopiq va dunyodan uzilgan davlatga aylanib qoldi.

Milliy davlat va millat qurilishining sovetcha konsepsiyasida qilib ketishga undagan ortodoksal mayl nafaqat ichki, balki mintaqaviy yakdillikka ham o‘z ta’sirini ko‘rsatdi. Jumladan, bu mintaqada etnik millatchilikni “ilhomlantirib”, yangi tashkil topgan respublikalarni bir-biridan begonalashtirishga xizmat qildi...

— Siz hozir mustaqillikdan keyin mintaqada davlatlari o‘rtasida yaqinlashishdan ko‘ra, paradoksali bir holat — bir-biridan begonalashish boshlandi, deyap siz, men to‘g‘ri tushundimmi?

— Ha, taqriban shunday. O‘tgan asr boshida bo‘lib tashlangan yaxlit bir mintaqaga — Turkiston xalqlari ozodlikka erishgach, turli tushunmovchiliklarga duch kelishdi. Ba’zan xafagarchilik va noroziliklar qonli mojarolarga ham aylanib ketti.

O‘zaro nizolarga olib kelgan bu omillar chegaralar, suv, etnik salmoq talashuvlari tufayli yuz berdi. Bulardan ham yomon qo‘shni davlatlar milliy mafkura deb hisoblayotgan narsalarning siyosiyashtirilganida ko‘zga tashlandi. Unga ko‘ra, tarix ham, mintaqaning madaniy merosi

ham mutlaqo monopollashtirildi. Kimdir istehzo aralash aytganiday, mintaqaning tarixi, madaniy merosi o‘zaro nafrat tiliga aylanib qoldi...

Afsuslanarlisi, bugun mintaqadagi besh davlatda tarix fanining besh xil, ba’zi o‘rinlarda bir-biriga mutlaqo teskari versiyalari o‘qitilmoqda. Holbuki, ularning o‘tmishi bir edi. Aytmoqchimanki, uzoq vaqt mintaqaga jamiyatlarida milliy davlat va millat qurilishi jarayonlari aynan sovet usuliga mos — bir-birini inkor etish, o‘chakishish yo‘lida kechdi...

Mavzudan chalg‘ib ketdik, nazarimda. Biz kimliklar, mafkura va milliy tafakkur haqida gaplashayotgan edik. Tushunishimcha, kimlik (identitet)ning asosini til, madaniyat, tarix, tarixiy xotira tashkil qiladi. Tabiiyki, din ham bu borada muhim o‘rin tutadi. Umumiy ma‘noda qaraganda, mafkuraviy vakuum jamiyat uchun ham, davlat uchun ham xatarlidir. Mustaqillikning ilk yillari bizda individualizm alomatlarini paydo bo‘la boshlagan edi. Ya’ni davlat bilan jamiyat o‘rtasidagi ijtimoiy munosabatda uzilish kuzatilganday bo‘ldi. Yashash va kun ko‘rish tashvishi ko‘proq individning zimmasiga tusha boshladi. Kundalik turmushdagi maishiy dogmalar o‘z tusini yo‘qotib, davlat asosiy “boquvchi”lik maqomidan uzoqlashdi.

Shunday bir paytda odamga erish tuyuladigan sovetcha “tenglik konsepti” barham topib, tirikchilik har kimning qobiliyatiga bog‘liq bo‘lib qoldi. An’analar e’tibor kuchaydi. Til, o‘zlik, tarix, milliy qadriyatlar haqida ko‘p gapirila boshlandi. Aslida, shularning o‘zi ham qaysidir ma‘noda mafkura edi. Ya’ni sotsiylarning o‘zi o‘zi uchun yaratgan mafkurasini. Satsiylar bo‘lsinki, jamiyatdan chiqqan ushbu tashabbus — iqtisodiy liberalizm ham, individualizm va traditsionalizm ham iliq kutib olinmadi yoki qayta ishlanmadi, inkor etildi; hali aytganimday,

mintaqada, dunyoda tutgan maqomimiz qanday, atrofdegilar bizni kim deb atagani muhim? Milliy davlat shakllantiramizmi, millat qurish masalasi nima bo‘ladi?..

Bu javobi yo‘q savollar jamiyatda ham, davlat siyosatida ham o‘sha siz aytgan tushunksiz manzara hukmron ekanini anglatardi. Ushbu ko‘rinishlar — iqtisodiyotdagi, ichki va tashqi siyosat, ma’naviy-mafkuraviy hayot va odamlar turmushidagi mavhumiyatni salbiy ma’nodagi davlat proteksionizmi “oziqlantirib” turardi.

O‘z qobig‘iga o‘ralib qolish, mamlakatni barcha “ta’sirlar”dan yopish yoki shunday deb o‘ylash, bugungi globallashgan dunyoda absurd, albatta. Biroq sanab o‘tilgan omillar quruq nazariya yoki elitar “qarich” bo‘lmay, mamlakat ijtimoiy-siyosiy hayotini, uning tabiatini uzoq vaqt belgilab kelgani ham bor gap. Siz ishora qilayotgan dekolonial kontekstdagi kimlik, an’analar silsilasi, o‘tmish, etnik mansublik yoki millat, milliy davlat tushunchasi va hatto tarixiy shaxslarga nisbatan qarashlarimizni ham hukmron rejim belgilab berdi. Qanchalik g‘alati eshitilmasin, aynan shu qarashlari bilan u o‘zi inkor etayotgan sotsial mafkuraning “yo‘nilgan” muqobiliga aylandi. Qiziq paradoks: rasman bizda mafkura yo‘q, biroq umumbhitting har burchida u qoldirgan izlarni ko‘rish mumkin edi... Shu va hozir hisobga olish nazardan ko‘tarilgan boshqa jihatlar odamlarimiz tafakkuridagi fikriy turg‘unlikning asl sabablari sifatida bir-biriga o‘rin bo‘shatmay keldi.

Bizda hozir millat, milliy davlat, milliyat haqida gapirayotganlarning ko‘pchiligi romantik fikrlaydigan kishilar. Eng qaltis tomoni, gapirayotgan mavzularimiz bizda hali tuzuk-quruq ilmiy jihatdan tadqiq ham qilinmagan.

Masalan, globallashuv nuqtayi nazardan, buguniy zamonaviy dunyoda biz millat deganda nimani tushunishimiz kerak, milliy davlat bir etnosga tegishli bo‘lishi kerakmi yoki turli etnoslar yig‘indisi bo‘lgan vatandoshlarning qandaydir uyushmasini? Mafkura, davlat rasmiy mafkurasiga haqida ham shunday deiyish mumkin.

Bizda bu borada aniq qarashning o‘zi bo‘lmagan. Buning sababi esa mustaqillikka kechgan chorak asrlik davrda ham siyosiy madaniyatning shakllanmaganiga, to‘g‘rirog‘i, unga yo‘l berilmaganiga borib taqaladi.

— Aytinch, siz hozirgina alohida urg‘u bergan 2016-yildan keyin mamlakatda, qolaversa, mintaqada nima o‘zgardi? O‘zingiz tilga olgan Saidning iqtibosidagi “mute”likdan chiqish yuz berdimi? Keyin siz avvalgi savolning ikkinchi qismini esdan chiqargandek bo‘ldingiz. Ya’ni jamiyatda va ijtimoiy-siyosiy hayotda ajabtovur epitet — “Yangi O‘zbekiston” kalimasining paydo bo‘lishiga sabab nima?

— Darhaqiqat, bunga ham ma’naviy, ham siyosiy nuqtayi nazardan ehtiyoj bor edi. Chunki odamlar ham, davlat ham endi bu yo‘sin yashab bo‘lmagilini teran anglayotgandi. Yangi O‘zbekiston sifatlovchisi esa shu yo‘lida safarbarlik yoki istiqboldagi yangilanishlarga da’vat — ishoradek kun tartibiga chiqdi.

Bu boradagi mulohazalarimni Shavkat Mirziyoyevning davlat rahbari sifatida ish boshlagan davrdagi vaziyat bilan davom ettirsam to‘g‘ri bo‘ladi deb o‘ylayman. Chunki asl holat mohiyatni teranroq ochib beradi.

Xo‘sh, o‘sha paytdagi ahvol qanday edi?

Ochiq aytaman, havas qilarlik emasdi. Shavkat Mirziyoyevning iqtidorga kelishi ham global, ham mintaqaviy va mahalliy inqirozlar zamoniga to‘g‘ri keldi. Xususan, AQSH harbiy kontingentining Afg‘onistondan olib chiqilishi, pandemiya, hali batamom tugamagan jahon iqtisodiy inqirozi, mintaqamizdagi ichki va chegaroqli milliy nizolar, jamiyatimizda uzoq yillar yig‘ilib qolgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolar...

Bulaming barchasi xuddi atay kutib turganday, Shavkat Mirziyoyev Prezident sifatida faoliyat boshlagan pallaga to‘g‘ri keldi. Masalan, bundan atigi 7-8 yil oldin mintaqadagi qo‘shnilar orasidagi munosabatlar qanday bo‘lganini siz ham yaxshi bilasiz. Shunday

bir vaqtda Afg‘onistondagi oxiri noma’lum bo‘lgan voqealar, albatta, yetarli xavotir va tashvish uyg‘otdi. Bundan tashqari, mintaqaning lahtaklarga bo‘linib ketgani Markaziy Osiyo darajasida yakdill fikrlashni qiyinlashtirdi. O‘sha paytda integratsiya haqida o‘ylashdan ko‘ra, qo‘shnilar o‘rtasida xohlagan paytda chiqishi mumkin bo‘lgan janjalni tusmollash haqiqatga yaqindek ko‘rinardi.

Albatta, munosabatlardagi bunday beqarorlik atrofda qo‘yinch katta kuch markazlari manfaatiga mos edi. Ya’ni o‘zaro totuvlikning yo‘qligi mintaqani nochorlik botqog‘ida tutib turardi...

— Shu yerda gapingizni bo‘lsam. Sababi, siz aytayotgan ayni diskurs-mulohazani tinglayotib, xayolimda bir fikr uyg‘ondi. Xalqaro siyosiy adabiyotlarda “Yevroosiyo Bolqoni” degan atama tez-tez uchraydi. Bu yerda gap aynan siz yashayotgan mintaqaga haqida ketayotganini bilsangiz kerak?!

— Ha, adashmasam, ushbu atamani ilk bor Z.Bzejzinskiy qo‘llagan edi. U mashhur asari — “Buyuk shaxmat taxtasi”da bu haqda atroflicha gapirgan. Garchi ushbu tezis o‘z xarakteriga ko‘ra siyosiy pisandadek tuyulsa-da, iddao asossiz emas edi. Bizdagi vaziyat ham xuddi Yevropa Bolqonidagidek siyosiy va etnik mojarolar, bir-biridan xafagarchiligu turli ziddiyatlarga to‘la edi. O‘zbekistonning yon qo‘shnisi Tojikiston yoki Qirg‘iziston bilan o‘sha davrdagi munosabatlarni bir esga oling: tojik lideri Emomali Rahmon deyarli yigirma yil Toshkentga qadam bosmagandi. Tez-tez siyosiy o‘zgarishlar amalga oshib turadigan yana bir qo‘shnimiz Qirg‘iziston bilan aloqalarimiz ham bundan pesh emasdi.

Hamma bilgan narsani yashirib nima qildik? Birinchi ma’uriyat davrida Qirg‘izistonning avvalgi barcha rahbarlari bilan munosabatlar hech qachon samimiy bo‘lmagan. Xuddi shunday, qozoq qardoshlar bilan ham ko‘zdan pana ziddiyatlarimiz yo‘q emasdi. Bu ko‘proq mintaqaliderligiga da’vo qilish — “sen zo‘rimi”, “men zo‘r” qabilidagi mutlaqo zararli “tortishuv” misolida ko‘rinib qolardi. Shunday kayfiyat hukmronlik qildiki, go‘yo birlashish haqida umid qilish ham foydasizdek ko‘rinardi. Shavkat Mirziyoyev ana shunday ijtimoiy-siyosiy tushkunlik, ishonchsizlik davrida O‘zbekiston rahbari etib saylandi.

Xo‘sh, shunday paytda nima qilish kerak edi?

Albatta, vaziyatni to‘g‘ri baholash, kerak bo‘lsa, “otdan tushish” talab etilardi. Shavkat Mirziyoyev shunday qildi. Qo‘shnilar o‘rtasidagi muzlarni eritish, ular bilan samimiy munosabatlarni qayta tiklashga kirishdi. Shu harakatlar samarasi o‘laroq, 2018-yilga kelib, Markaziy Osiyo davlat rahbarlarining Maslahat kengashi ish boshladi. Garchi tuzilma yarim institutsional bo‘lsa-da, uzoq yillik tanaffus va o‘zaro tushunmovchiliklardan keyingi bir-birini anglash, fikrni bir joyga jamlab olish uchun o‘ta muhim supa — platforma vazifasini bajardi. Davlatlarimiz o‘rtasida madaniy-gumanitar, iqtisodiy-siyosiy aloqalar tiklandi. Eng muhimi, mintaqaga ijtimoiy-siyosiy hayotida yuzaga kelgan ijobiy muhit uning yaxlit bir xalqaro subyekt sifatida barqaror shakllanishini ta’minlab berdi.

Shu o‘rinda men janob Bzejzinskiyning bashoratlarini oqlanmadi deb bemalol ayta olaman. Yana aytishga haqlimanki, Shavkat Mirziyoyev uning tushunchasini muayyan ma’noda “tahrirladi”. Bugun Markaziy Osiyoda raqobatdan ko‘ra hamkorlik, gina kuduratu adovatdan ko‘ra do‘stlik va qardoshlik kayfiyati hukmron.

Da’voim asossiz bo‘lmagiligi uchun oddiy bir misol keltiraman. 2024-yil Parijda bo‘lib o‘tgan yozgi Olimpiya o‘yinlarini hammamiz ko‘rdik. Unda mamlakatimiz atletlari yuksak g‘alabalarni qo‘lga kiritdi. Qiziq va o‘z o‘rnida odamni xursand qiladigan jihat shunda ediki, shohsupaga ko‘tarilgan sportchilarimizni qo‘shni davlatdagi qardoshlarimiz ham xuddi bizdek olqishlashdi. Ijtimoiy tarmoqlar “Yashasin qardoshlarimiz, Markaziy Osiyo — Turkiston farzandlari hech kimdan kam emas, biz buyuk xalqmiz”, degan yozishmayu qutlovlariga to‘lib ketti.

Davomi 5-betda

Prezident Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston tarixida ilk bor BMT minbaridan turib o‘zbek tilida nutq qildi... Mamlakatda diniy, siyosiy va so‘z erkinligiga yo‘l berildi. “Qora ro‘yxat”lar, eng asosiysi, O‘zbekistonni dunyoga mustaqillikdan keyin ham eski zamonlardagidek ko‘rsatib turadigan paxta yakkahokimligi, majburiy, ayniqsa, bolalar mehnatidan voz kechildi. Butun dunyoga ovoza bo‘lgan, siyosiy va diniy mahbuslar saqlanadigan Qoraqalpog‘istonning “Borsa kelmas”idagi “Jasliq” hibsonasi yopildi...

O‘zbekistondan “Yangi O‘zbekiston” gacha: YO‘QOTILGAN QALBNI IZLAB...

Boshlanishi 1-, 4-betlarda

Albatta, bu mintqa tarixi, bugungi hayoti bilan qiziqadigan odamlar, mutaxassislar e’tiboridan chetda qolmadi. Masalan, o’sha kunlari ayni hodisaga rossiyalik yirik olim, Markaziy Osiyo mamlakatlari ijtimoiy antropologi va tadqiqotchisi Sergey Abashin bunday munosabat bildirdi: “2024-yilgi Olimpiada favqulodda muhim voqeaga aylandi. Gender va san’at mavzulari muhokamasi bilan emas, balki, eng avvalo, Markaziy Osiyo mamlakatlari va ayniqsa, 8 ta oltin medalni qo‘lga kiritib, 13-o‘rinni egallagan O‘zbekiston sportchilarining ko‘rsatgan ajayib natijalari bilan esda qoladigan bo‘ldi (eslatib o‘tmoqchiman, Olimpiada yutuqlari bilan bir qatorda, o‘zbek shaxmatchilari ham so‘nggi yillarda jahon reytingida yuqori o‘rinlarni egallab kelgapti). Sport tilida aytganda, biz Markaziy Osiyo davlatlari umumbashariy miqyosda tamilayotgan va tan olinayotgan muhim o‘yinчилarga aylanib borayotganiga va o‘z subyektligini anglab yetayotganiga guvoh bo‘lib turibmiz. Bu dunyoda va sobiq postsovet hududda haqiqiy tarixiy siljish bo‘lib, hali uzoq davom etadigan va shubhasiz, tabiiy jarayondir”.

Sizga ma’lumot uchun yana bir misolni keltirmoqchiman. Bu qirg‘izistonlik mutaxassislar o‘tkazgan tadqiqot bilan bog‘liq. Unga ko‘ra, Qirg‘izistonda 2016-yili, ya’ni Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston rahbarligiga kelguniga qadar bo‘lgan davrda o‘tkazilgan ijtimoiy so‘rovda ishtirokchi-respondentlar O‘zbekistonni eng nodo‘st davlatlardan biri deb hisoblagan bo‘lsa, oradan atigi bir yil yil o‘tib, 2017-yilgi so‘rovlarda eng yaqin do‘st mamlakatlardan biri sifatida qayd etishgan.

Yana bir statistika: agar 2016-yil oxirida O‘zbekiston hamda Qirg‘iziston o‘rtasidagi o‘zaro savdo hajmi 200 million dollardan oshmagan bo‘lsa, 2022-yilga kelib, bir necha barobar o‘tdi — qo‘shnilar bilan 1 milliard 300 million dollarlik tashqi savdo amalga oshirildi.

Xabaringiz bo‘lsa kerak, o‘zbek va qirg‘iz fuqarolari o‘rtasida mustaqillikdan keyin bir necha bor qonli mojarolar yuz berdi. Ular asosan, suv, chegara va etnik kelishmovchiliklar fonda kechganini yaxshi eslaymiz. Albatta, bu o‘rinda men manfaatdor kuchlar va markazlarning ham ta’sirini istisno qilmayman. Kezi kelganda, bir muhim faktga to‘xtalmoqchiman. O‘tgan yili Qirg‘iz Respublikasi rahbari “Ozodlik” radiyosiga bergan intervyusida bevosita tariximizning o‘sha qora kunlariga ishora qilganday bo‘ldi. Mana, qarang, u nimalar degandi:

“...Endi eng asosiy masalaga to‘xtalsam. O‘zbek tomoni shundoq ham O‘zbekistonga oqayotgan suvni qay uskda olishining bizga farqi bormi? Quvur orqalimi, ariq yoki havodammi — ahamiyati yo‘q. Muhimi, har bir harakat o‘zaro kelishib olinishi kerak. Bundan buyon qirg‘iz-o‘zbek do‘stligi mustahkam bo‘ladi. Do‘stlik rishmalarimizni Xudodan boshqa hech kim uza olmaydi. Shu bois, Yaratgan Egamdin hamisha tinch yashashimizni so‘rashimiz kerak”.

Mintqa davlatlari siyosiy elitalari, qolaversa, oddiy odamlar o‘rtasidagi bunday samimiyat, qat’iy siyosiy iroda qayoqdan paydo bo‘ldi deb o‘ylaysiz?!

Fikrimcha, shu muxtasar misollar ham 2016-yildan keyin mintaqada nimalar bo‘lganini ko‘rsatishga yetadi. Qolaversa, bugun O‘zbekistonning birotta qo‘shnisi bilan chegara bo‘yicha muammosi yo‘q. O‘zbekiston qo‘shnilar bilan ikki tomonlama va turli tuzilmalar doirasida do‘stona munosabatlarni yo‘lga qo‘yg’an.

— Ammo bu tashkilotlarning ko‘pi

an’anaviy — masalan, SHHT, MDH, KXSHTga o‘xshash uzoq yillik o‘tmishga ega institutlar ekanini ham hisobga olish kerak. O‘zbekiston bu doiralarda begona emas edi...

— Sizni tushundim. Agar e’tibor bersangiz, O‘zbekiston o‘tgan davrda qat’iy faoliyat

yuritgan siyosiy-iqtisodiy tuzilmalar otalg‘i, garchi oshkor aytilmasa-da, asosan, atrofimizdagi kuch markazlari qo‘lida edi. Ularning ta’sir pishanglari ham, mafkuraviy muddaolari ham deyarli aniq sezilib turardi. Yangi davrga kelib esa O‘zbekistonning tashqi siyosat vektorlari rang-baranglashdi. Hali siz bilan gaplashganimiz, Markaziy Osiyo davlat rahbarlarining maslahat uchrashuvlari, “5+1” deb ataluvchi formatdagi platformalar paydo bo‘lishi bevosita O‘zbekistondagi siyosatning o‘zgargani hisobiga

dunyoda va turkiy mamlakatlar Yevroosiyoing o‘rta zonasida joylashganini ko‘ramiz. Ajdodlarimiz butun tarix mobaynida xalqlar va mamlakatlarni bir-biri bilan bog‘lashdek missiyani bajarib kelgan. Buyuk ipak yo‘li mintqa orqali o‘tgan, bu yerda paydo bo‘lgan

davlatlar, imperiyalar G‘arbiy Yevropa bilan Xitoy, Shimol bilan Janubni o‘zaro birlashtirib turgan. Hech shubhasiz, ushbu merosga Tojikiston ham bevosita daxldordir. Tojikiston til jihatdan forschi bo‘lgani bilan umumiy tarix va madaniyat nuqtayi nazaridan mintqa xalqlarining ajralmas bo‘lagidir. Qolaversa, ular nafaqat tarix, balki madaniy-ma’rifiy mozaika, qadriyatlar silsilasi jihatdan ham (jumladan, diniy motivlar nuqtayi nazaridan) fors tilli Eronga emas, bizga yaqin.

“

“Hozir katta-katta davlatlar: “O‘zbekiston, sen kim tarafda? Bo‘ldi endi, neytral bo‘lib yurishing bo‘ldi, yo u tomonga o‘tgin, yo bu tomonga o‘tgin”, deya qattiq-qattiq aytib, vakillari ham kelib, shunga da’vat qilyapti. “O‘rta Osiyoda O‘zbekiston bizga kerak, 36 million bo‘ldi, 3-4 yilda 40 million bo‘ladi, katta davlat bo‘ladi, kim tarafdan?” deyapti. Qarang, shunday og‘ir savolga qanday javob berish kerak? Javob bitta: bir tomonman, millatim, xalqim, buyuk O‘zbekistonning manfaati uchun o‘lishga ham tayyorman, deb javob beraman”.

madhiya, pul, amiya, chegaralari bor, ammo ularga qo‘shimcha yana qandaydir notugallik ham borday edi. Tasavvur qiling, hamma narsa bor, lekin bular hech narsani o‘zgartirmaganday taassurot uyg‘onadi... Bizda xuddi shunday edi. Bu tushkun kayfiyat, mohiyatiga ko‘ra, bizni Said nazariyasi (oriyentalizm)ga yaqinlashtirib turardi. Ha, anglayotganingizdai, O‘zbekistonning davlat sifatida milliy “kim”ligidan bo‘lak hamma narsasi bor edi. Uning qalbi — o‘zligi yo‘q edi. U bir asrdan ortiq vaqt nari “sug‘urib” olingan qalbini qidirayotgan, uningsiz o‘zini notugal va noraso sezayotgan edi. Men go‘zal shoirimiz, ulug‘ jadid, Stalin qat’oni qurboni Abdurauf Fitratning bir zamonlar “Ey, ulug‘ Turon, arslonlar o‘lkasi, senga ne bo‘ldi?...” deya o‘tli nido berganini bugun yaxshi tushunaman: u qalbsiz qolgan vatanining, millatining poyida hammasini tushunib, yurakdan anglab faryod qilgan ekan... O‘zligi, kimligi, keng ma’nodan aytganda, qalbi sug‘urib olingan millat qaram yoki xoslar davrasidagi “o‘zga” bo‘ladimi, yo‘qmi?! Men so‘zim avvalida Said va uning nazariyasi — “oriyentalizm” haqida shuning uchun gapirgan edim.

Shaxsiy qarashlarimga ko‘ra, Shavkat Mirziyoyev buni avvaldan teran anglagan. Negaki, u rahbarlikka kelibqoq mustaqillikning deyarli 26 yili davomida gapirilmagan, hatto ba’zan taqiqlangan mavzularni o‘rtaga olib chiqdi.

Turkiy xalqlar bobokaloni Bilga Xoqon bitiklaridan siyosiy matnlarga iqtiboslar olindi, minbarlardan gapirildi. Eng hayratlanarlisi, mafkuraviy bayramimiz bo‘lmish mustaqillik tantanalarida yozilganidan buyon tabu urilgan “Go‘zal Turkiston” she’ri qo‘shiq qilib aytili. Fitrat juda ko‘p tilga olindi. Mustabidlik davrida qatag‘on qilingan yuzlab millat oydinlari, jumladan, shu paytgacha bizga “bosmachi” deb o‘rnatib kelingan milliy harakat a’zolari Oliy sud tomonidan oqlandi. Toshkentda jadidlar ilmiy merosiga bag‘ishlangan xalqaro konferensiya tashkillashtirildi. Prezident Shavkat Mirziyoyev O‘zbekiston tarixida ilk bor BMT minbaridan turib o‘zbek tilida nutq qildi... Mamlakatda diniy, siyosiy va so‘z erkinligiga yo‘l berildi. “Qora ro‘yxat”lar, eng asosiysi, O‘zbekistonni dunyoga mustaqillikdan keyin ham eski zamonlardagidek ko‘rsatib turadigan paxta yakkahokimligi, majburiy, ayniqsa,

Men Shavkat Mirziyoyev davrida jamiyatni yangilash, sovet tutumlaridan voz kechish jarayonlarini jadallashtirish borasida keng ko‘lamli ishlar qilindi, deya olaman. Keling, sizga ijtimoiy-siyosiy ahamiyatga ega bo‘lgan yana bir misolni keltiraman.

Sovet zamonida barcha ittifoqdosh respublikalar poytaxtlari qatori Toshkent markazida ham “bosh maydon” bor edi. Lenin maydoni deb atalmish ushbu go‘shada qizil dohiyning muhtasham supaga o‘rnatilgan baland haykali qad rostlab turardi. Mustaqillikdan keyin proletariat otasining bronzadan quyilgan sismosi “yiqitildi”. Maydon esa deyarli shunday qoldi. Faqat Lenin joy bo‘shatgan o’sha supada endi yer sharining maketi paydo bo‘ldi. Globus markaziga bilinar-bilinmas tortilgan hoshiya ichiga “O‘zbekiston” deb yozib qo‘yildi va joy nomidan Lenin olinib, mustaqillik so‘zi qo‘shib qo‘yildi. Shunday qilib, bu joy Mustaqillik maydoniga aylandi. Anglashilishicha, ozodligimizning mazmuni shu edi, xolos...

Yangi O‘zbekistonda ushbu masalaga jiddiyroq yondashildi. Ya’ni ayni go’sha inkor qilinmagan holda poytaxt biqinida “Yangi O‘zbekiston” bog‘i bunoyd etildi. O‘mi kelganda aytay, ba’zilar “bizda Mustaqillik maydoni bor edi, yana bitta shunday majmua bo‘ladimi?” degan chalkash tasavvurga bordi. Ammo bu xato fikr edi. Ayniqsa, g‘oyaviy nuqtayi nazardan. Mustaqillik maydoni, hali aytganimga, sobiq Lenin maydoni o‘rinda paydo bo‘lgandi.

Hatto uning badiiy landschaftida — ifoda uslubida ham keskin milliyilashirilgan va markazlashgan tugal mafkura yo‘q edi. Qolaversa, u mundarija nuqtayi nazaridan nihoyatda chegaralangani. Avvaliga o’sha eski supa markaziga O‘zbekiston so‘zi yozilgan yer sharining nusxasi o‘rnatildi. Bu mohiyatan dunyoda shunday bir yangi davlat paydo bo‘lganini anglatardi. Qolaversa, kamtarona va sezilarli hadik aralash bizning ozodligimizni anglatishga yo‘natirilgandek edi, nazarimda. Lekin minglab yillik tarixga ega buyuk millatimiz faqat qaramlikda yashagan emas, balki uning yuqorida aytganimizdek, dunyo xalqlari havas qiladigan shonli o‘tmishi, o‘lmas qahramonlari, ular ko‘rsatgan mislsiz jasoratlar, buyuk va betimsol madaniyati bor.

Shavkat Mirziyoyev mazkur bog‘ni barpo etishni o‘ylar ekan, ayni shu motivni nazarda

Shu ma’nodan aytganda, bugun nafaqat iqtisodiy-siyosiy, balki madaniy-gumanitar sohalarda kechayotgan yaqinlashuv ming yillardan buyon qo’shni yashab kelayotgan xalqlarning bir-birini tushunishi, bahamjihat, bir yoqadan bosh chiqarib harakat qilishida muhim rol o‘ynaydi. Ayniqsa, “Yangi O‘zbekiston” bog‘i kabi global loyihalar o‘z samimiyati va haqqoniyligi, mintqa xalqlari e’tiborini bir nuqtaga jamlashi bilan nihoyatda ahamiyatli bo‘lishi mumkin. Bunday yirik g‘oyalar biz uchun bugun nihoyatda zarur.

O‘ylaymanki, savollaringizning hech biri ko‘zdan panada qolmadi.

— Rahmat! Yana bir savolim bor. Hamma ko‘rib turibdi, bugun Markaziy Osiyo atrofidagi geosiyosiy vaziyat o‘zgarmogda. Bu mintaqada yangi aktorlar paydo bo‘layotganini ham anglatadi. Tabiiyki, bu holat ikki lokomotiv davlat — O‘zbekiston va Qozog‘istonning ichki hamda tashqi siyosatida muayyan o‘ng‘aysizliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Masalan, qaysidir kuch iqtisodiy manfaatini ko‘zlab bosim qilsa, boshqa biri mafkuraviy-siyosiy nuqtayi nazaridan bo‘ davlatlarni geosiyosiy obyekt maqomida ushlab turishga urinadi. Aytgich, O‘zbekistonga shunday bosimlar bo‘lsa, amaldagi hukumat — Prezident Mirziyoyev qaysi global kuch tomonida bo‘lishi mumkin?

— Juda qiziq, Prezidentimiz xuddi shu yo’sinda savollar bo‘lishini bilgandek, joylardagi ma’ruzalarida bu haqda aniq va lo‘nda to‘xtalgan. Masalan, 2023-yil 22-dekabrda Respublika Ma’naviyat va ma’rifat kengashining yig‘ilishida Shavkat Mironovich bunday degan edi:

“Bugun jahon miqyosida taraqqiyot sur’atlari misli ko‘rilmagan darajada shiddatli tus olmoqda. Ayni vaqtda azaliy qadriyatlar, ijtimoiy-siyosiy qarashlar tizimida chuqur transformatsiya jarayonlari yuz bermogda. Ilgari o‘z maqsad va manfaatlarini asosan diplomatiya va siyosat bilan himoya qilib kelgan dunyodagi qudratli markazlar endi ochiqchasiga bosim o‘tkazish, qarama-qarshilik va to‘qnashuvlar yo‘liga o‘tganiga hammamiz guvohmiz”.

Xuddi o’sha yili Surxondaryo viloyatidagi uchrashuvda so‘zlagan nutqida esa siz so‘ragan savolning aynan o‘ziga javob bergan ekan. Mana, davlatimiz rahbari bu haqda nimalar degan:

“Hozir katta-katta davlatlar: “O‘zbekiston, sen kim tarafda? Bo‘ldi endi, neytral bo‘lib yurishing bo‘ldi, yo u tomonga o‘tgin, yo bu tomonga o‘tgin”, deya qattiq-qattiq aytib, vakillari ham kelib, shunga da’vat qilyapti. “O‘rta Osiyoda O‘zbekiston bizga kerak, 36 million bo‘ldi, 3-4 yilda 40 million bo‘ladi, katta davlat bo‘ladi, kim tarafdan?” deyapti. Qarang, shunday og‘ir savolga qanday javob berish kerak? Javob bitta: bir tomonman, millatim, xalqim, buyuk O‘zbekistonning manfaati uchun o‘lishga ham tayyorman, deb javob beraman”.

Siz bergan savolga bundan ham aniq va lo‘nda javob berish mumkinmi?!

— Rahmat. To‘g‘risi, suhatbizdan katta zavq oldim. Men qiziqqan mamlakat haqida, uning kechagi va bugungi hayoti hamda tarixi haqida ko‘p narsalarni bilib oldim. Ayniqsa, menga “Yo‘qotilgan qalb” haqidagi izohingiz juda yoqdi. Darhaqiqat, qalbning yo‘qolishi ma’naviy qaramlik, quqlikning aynan o‘zi ekanini hech o‘ylab ko‘rmagan ekanman. Eshitganlarimdan xulosa chiqardimki, bugun O‘zbekiston o‘z identitligini, o‘z “men”ini yoki sizning so‘zingiz bilan aytganda, o‘z “qalb”ini topgan. O‘ylaymanki, sizning fikrlaringizni to‘g‘ri tushundim.

— Ha, mutlaqo to‘g‘ri! Sizga yana bir bor katta rahmat!

bolalar mehnatidan voz kechildi. Butun dunyoga ovoza bo‘lgan, siyosiy va diniy mahbuslar saqlanadigan Qoraqalpog‘istonning “Borsa kelmas”idagi “Jasliq” hibsonasi yopildi...

Bu sanaganlarim haqli ma’nodan bugungi O‘zbekistonni kechagisidan farqlashga xizmat qildi. Qolaversa, akademik nuqtayi nazardan aytadigan bo‘lsak, juda sokin va ortiqcha shov-shuvlarsiz amalga oshirilgan ayni harakatlarni davlat va jamiyatning milliy o‘zlikka intilishi, kolonial va neokolonial bosimlardan qochish deb sharhlasak, to‘g‘ri bo‘ladi.

tutgandi. Bugun dunyoning turli burchidan kelgan mehmonlar, sayyohlar, siyosatchiyu davlat rahbarlari borib ko‘radigan bosh maydonimizda aks ettirilgan tarix nafaqat mamlakatimiz, balki mintaqamizning umumiy o‘tmishi, madaniyatini ham qamraydi, desam adashmagan bo‘laman.

Aslini olganda, mintaqada umumiy kimlik-identitetni aniqlash, ushbu mamlakatlarda yashayotgan odamlar o‘ziga qanday ta’rif berayotgani va kimligini nimalarga asoslanib aytayotgani juda muhim.

Islohotlar samarasi

Islariy orzularga
KUCH BERAYOTGAN ZAMON NAFASI

Bu galgi suhbatimiz Uchinchi Renessans poydevorini qo'yish, xalqimizning yangi O'zbekistonni barpo etish g'oyasi atrofida birlashishi haqida bo'ldi. Hamkasblar bilan maqola mavzularini muhokama qilayotib, beixtiyor gap ravishi suhbat-maqola yo'siniga tortib ketdi. Shu bois, bugungi davra suhbatimiz bitta mavzuda emas, mantiqan bir-birini to'ldiradigan muayyan yo'nalish, sohalar haqida kechdi.

Sarvar To'rayev, Surxondaryo viloyati:

— Davlatimiz rahbari 2016-yil 20-sentabr kuni Angren shahriga tashrif buyurib, ilk bor maktablarni ta'lim tashkilotiga borgan va farzandlarimiz ta'lim-tarbiyasi bilan jiddiy shug'ullanishimiz kerakligi, tizimni tubdan yangilash zarurligi, ota-onalarning ko'p yillik orzu-armonlarini ro'yogga chiqarish hayot-mamot masalasi ekanini kuyunib gapirgandi. O'ylab ko'rsam, yangi O'zbekistonni bunyod etish ishlari o'sha paytdayoq boshlangan ekan.

Tarixdan ayonki, faqat markazlardagina emas, yurtning eng chekka hududlarigacha ilm-ma'rifat, madaniyat va san'at kirib borsa, odamlarning dunyoqarashi kengaysa, vatan haqidagi tushunchalar ko'ngillarda sobitlik qilsa, mamlakat chinakamiga rivojlanadi. Avval ilm-ma'rifat markazi deya faqat Toshkent shahri ko'rilaridi. Shu bois, barcha poytaxtda oliy ta'lim olishga intilardi. Bugun bunday qarashlar o'zgardi. Jamiyatdagi qarashlarni o'zgartirish uchun jiddiy islohotlar bo'lishi kerak. Surxondaryo misolida aytisak, qisqa vaqtda Termiz ilm-fan va madaniyat, ta'lim markazlaridan biriga aylandi. Masalan, viloyatda o'tgan asrning 60-yillaridan toki 2017-yilga qadar bittagina oliy — Termiz davlat universiteti bor edi. So'nggi 7 yilda ularning soni 5 tadan oshdi. Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti misolida olis tumanlarga ham oliy ta'lim kirib borganini e'tirof etish kerak. Toshkent tibbiyot akademiyasining Termiz filiali tashkil etildi. Imom Termiziy nomidagi islom instituti va Imom Termiziy o'rta maxsus islom ta'lim muassasasi ochildi. Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti faoliyat boshladi. Sohaga xususiy sektor kirib keldi. Nodavlat oliyog'ohlar,

Farhod Ne'matov, Jizzax viloyati:

— To'g'ri aytingiz, Sarvar. Yangi O'zbekistonda amaliy ishlar bilan xalqni rozi qilish siyosati ustuvor. Buni keyingi yillarda ijtimoiy xizmat yo'nalishida ham ko'rish mumkin. “Inson qadri uchun” boshlangan islohotlar tenglik va adolatni tikladi. Xizmat ko'rsatish turlari va shakli butunlay o'zgarib, sohaga zamonaviy texnologiyalar keng joriy qilindi. Raqamlashtirilgan tizim orqali ijtimoiy yordamning aholiga tez va oson ko'rsatilishi, e'tiborga muhtoj har bir fuqaroning ehtiyojini aniq va samarali qondirish imkonini yaratildi. Bu o'zgarishlar haqida forishlik Norbibi Roziqova bunday deydi: “Mahallamizga birlashtirilgan ijtimoiy xodim misolida ko'rishimiz mumkin. Sanatoriya dam olishim kerakligini aytdim. U kompyuter orqali Jizzaxdagi sanatoriya onlayn navbatga qo'ydi. Bir oydan so'ng telefonimga xabar keldi. Bepul dam olib, sog'lig'imni tiklab keldim. Ilgari bunday imkoniyatlardan foydalanish qayogda edi”.

Ijtimoiy himoya milliy agentligi Jizzax viloyati boshqarmasi boshlig'i Nodirbek Sharipov bergan ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yilning o'tgan oylarida viloyatdagi ehtiyojmand, yolg'iz keksa va nogironligi bo'lgan 452 fuqaro maxsus reyestrغا kiritilgan. 178 nafari yolg'iz keksa, 140 nafari nogironligi bo'lgan shaxs. Ularning 53 nafariga maxsus ijtimoiy assistentlar tomonidan muntazam xizmat ko'rsatilmoqda.

Bundan tashqari, 348 fuqaroga chuqurlashtirilgan tibbiy ko'rik tashkil etilgan. O'n beshta xonadon esa yashash sharoitiga moslashtirilgan. Tizimdagi yana bir yangilik tadbirkorlar va Ijtimoiy himoya milliy agentligi hamkorligida kunduzgi parvarish markazlari tashkil etilganidir. Nogironligi bor yoki o'zgalar parvarishiga muhtoj fuqarolarga kun davomida xizmat ko'rsatiladi. Ular mashg'ulotlarda qatnashib, sog'lig'ini tiklaydi. Bu markazlar nogironligi bor fuqarolarning oila a'zolari uchun ham katta yengillik yaratmoqda. Yaqin insonini ishonchli qo'larga topshirib, o'zlari kun davomida bemalol ish bilan shug'ullanadi. Ilgari ijtimoiy xizmatga ehtiyoji borlar kimga dardini aytishni bilmasdi. Hozir ijtimoiy xodimlar tuzma-uy yurib, odamlarga ko'mak beryapti. Shu o'rinda yangi O'zbekiston tom ma'noda ijtimoiy davlatga aylanganini bitta fakt bilan isbotlasak. Do'stlik tumani “Bog'zor” MFY ijtimoiy xodimi o'rganish jarayonida fuqaro Madina Mamatovaning oilasi ko'makka muhtojligini aniqlagan. Uning 2 farzandi ta'limdan uzilib qolgan, turmush o'rtog'i ishsiz, oila ijara yashashi ma'lum bo'ldi. Keys menejmenti asosida ushbu oilaning bolalari bog'chaga joylashtirilib, bolalar nafaqasi tayinlandi. Uning turmush o'rtog'i ish bilan ta'minlanib, homiylik ma'lagida 3 sotix yer ajratilib, uy qurib berildi. Hatto “Saxovat va ko'mak” jamg'armasidan moddiy yordam ham ajratildi. Ko'ryapsizni, yordamga muhtoj oila butunlay oyoqqa turib olishi uchun barcha chora ko'rilayapti. Ana shu kabi o'zgarishlar jamiyatimizda ijobiy harakatni uyg'otmoqda.

Rasuljon Kamolov, Farg'ona viloyati:

— To'g'risi, eng katta yutuq xalq roziligiga erishishdir. Biz osongina aytayotgan Uchinchi Renessansga asos solish aslida juda mashqatli yo'l. Sarvar gapni ta'limdan boshlab yaxshi qildi. Ta'lim taraqqiyotning o'q ildizi. Lekin ta'lim olishga ishtiyoq, imkoniyat bo'lishi uchun oilalar tinch va iqtisodiy barqaror bo'lishi shart. Shu bois, xotin-qizlar bandligi, tadbirkorligiga berilayotgan e'tibor keyingi yillardagi eng katta islohotlardan biri bo'ldi. Natijada tandir-o'choqdan boshi chiqmaydigan qishloq ayoli jamiyatning faol a'zosiغا aylandi.

Fakt bilan aytisak, Uchko'prik tumanidagi Oqsuv mahallasida yashaydigan Yulduzxon Qodirova ishsiz edi. “Qo'qon” erkin iqtisodiy zonasi shu tumanidagi hududida “Thermo Tech” MCHJ tomonidan metall panelli radiatorlar ishlab chiqarish loyihasi amalga oshirilgan, ko'plab yoshlar uchun yangi imkoniyat eshigi ochildi. Shular qatorida Yulduzxon Qodirova ham ish bilan ta'minlandi.

— Mahallamiz yaqinida zamonaviy korxona tashkil etilgani ayni muddad bo'ldi, — deydi dastgohlarni mahorat bilan boshqarayotgan Yulduzxon. — Ishchi-xizmatchilar uchun alohida shart-sharoitlar yaratib berilgan. Maoshimizni o'z vaqtida o'laymiz, bepul tushlik, uzoqdan kelib ishlaydiganlarga maxsus transport ajratilgan. Korxonamizda 30 santimetrdan 3 metr gacha bo'lgan metall panelli radiatorlar ishlab chiqarilmoqda. Italiya va Turkiyadan olib kelingan texnika va texnologiyalarni boshqarayotgan ishchi-xizmatchilarning katta qismi yoshlardir. Xorijlik mutaxassislar bizga kasb sirilarini o'rgataypti.

Farg'ona viloyati hokimi o'rinbosari Komila Kavlanova bergan ma'lumotga ko'ra, viloyatda birgina “Ayollar dafnari” tizimi asosida o'tgan besh yil davomida

umumiy hisobda 401 mingdan ortiq xotin-qizga amaliy yordam ko'rsatilgan. Prezidentimizning “Oila va xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi qarori asosida qator ishlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 26 ming 157 xotin-qizni oliy ta'limga qamrab olish, 177 ming 367 nafarini daromadli mehnat bilan ta'minlash, 2960 nafar ehtiyojmandni sanatoriylarda sog'lomlashtirish hamda ularda tadbirkorlik ko'nikmalarini oshirish bo'yicha tizimli ishlar qilyapti. Yana bir misol, joriy yilning 6 oyida 38 ming 786 xotin-qizning iqtisodiy imkoniyatini kengaytirishga ko'maklashilgan. Ularning 7725 nafari kasb-hunariga, 6446 nafari tadbirkorlikka o'qitildi. 12 ming nafardan ortig'i doimiy, shuningdek, hududiy va markaziy investitsiya dasturlari doirasida ishga tushirilgan loyihalar hisobidan yaratilgan yangi ish o'rinlariga joylashtirilgan. Tadbirkor xotin-qizlar biznesini qo'llab-quvvatlash maqsadida ular tomonidan takdim etilgan loyihalarni amalga oshirish uchun imtiyozli kreditlar berilib, yetti mingga yaqini turli faoliyat yo'nalishlarida o'zini o'zi band qilishga jalb etilgan. Bugunga qadar tijorat banklari tomonidan 11 ming 878 xotin-qizga tadbirkorlik uchun 236 milliard so'mdan ortiq kredit ajratilgan. Shuningdek, 519 lider kasanachi tadbirkorga to'rt mingga yaqin xotin-qiz birlashtirilgan. Viloyatdagi 110 ta mahallada tashkil etilgan markazlarda 1625 xotin-qiz kasb-hunariga o'qitilib, 598 nafarining bandligi ta'minlandi. O'ylaymanki, bunday misollarni har bir viloyat, tuman misolida aytish mumkin. Shu bois, yangi O'zbekistonda xotin-qizlar chin ma'noda baxtlidir. Chunki ularga yurt ravnaqi, vatan taraqqiyotiga munosib hissa qo'shayotgan shaxs sifatida cheksiz hurmat va e'tibor ko'rsatilmoqda.

Akbar Rahmonov, Qashqadaryo viloyati:

— Rasuljon aka, rost gap, inson qadri topgan joyida baxtlidir. To'g'risi, uzoq yillar bizning og'riqli nuqtamiz mehnat muhojirlarimiz edi. Ular siz aytgandagi katta iqtisodiy loyihalar yo'qligi sabab uydan olisga ketib ish axtarishga majbur edi. Kamiga haq-huquqlari himoya qilinmasdi. Bugun mehnat muhojirlariga munosabat ham tubdan o'zgardi. O'zbekiston o'z fuqarolarini dunyoning barcha hududida himoya qilishga jiddiy e'tibor bermoqda. Hozir xalqaro darajada haq-huquqlarimizni himoya qilish haqida aytaypman-u, masalalar yechim topishi kerak bo'lgan mahalla tizimi ma'lumotoma beradigan idorga aylanib qolgan yodimga tushdi. Bugun mahalla tizimi ham tubdan o'zgardi. “Mahalla yetilligi” uyma-uy yurib, masalalarga o'sha joyning o'zida yechim beryapti. Masalan, ko'kdalalik Botir Abdusalomov chorasizlik sabab uydan xorijda ishladi. U o'tgan yili xorijdan qaytgandan xabar topgan mahalla faollari Botir bilan suhbatlashish uchun uyiga keldi. Xonadonidagi sharoitni o'rgandi. Faollar uning qizishlariga quloq tutdi. Bundan mamnun bo'lgan yosh yigit imkoniyat bo'lsa, biznes qilmoqchi ekanini aytdi.

— To'g'risi, avvaliga mahalla faollari hujjat to'ldirish uchun shunchaki so'rab kelgan-da, deya o'yladim, — deydi Botir Abdusalomov. — Aksincha, ular orzularimni sariyo'lochi uchun yo'qlagan ekan. O'rganishdan so'ng menga tuman markazidagi sanoat zonasidan joy berildi. Tadbirkorlikni boshlash uchun mablag'ga zarurat borligini aytgandim, yoshlar yetakchisi bir yarim milliard so'm kredit olishimga ko'maklashdi. Bu esa tarmoqni kengaytirishimga yanada qo'l keldi. Orzularim amalga oshdi. Endi boshqalar ham o'zim kabi oilasi bag'rida baxtli yashashiga ko'maklashaypman. Xorijga ketmoqchi bo'lgan ayrim yoshlarni korxonamga ishga o'laypman.

Yaqindagina ish boshlagan yosh tadbirkor bugun ichimlik suvni

qadoqlaydigan kattagina sex rahbari. Shuningdek, u non va non mahsulotlari ishlab chiqarish korxonasi ham tashkil etgan. O'tizga yaqin ish o'rni yaratib, ishchilariga to'rt-besh million atrofida maosh beryapti. O'z brendi ostida bir kunda 10 tonnaga yaqin suv qadoqlab, savdoga chiqarmoqda. Non mahsulotlari esa bozor rastalarini to'ldirib turibdi.

Ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda Qashqadaryo viloyatida 71 ming 661 fuqaro mehnat migratsiyasidan qaytib kelgan. Bandlikka ko'maklashish markazlari, “mahalla yetilligi” tashabbusi bilan ularning 70 ming 452 nafari turli ishlarga joylashtirilgan. Joriy yilning o'tgan olti oy davomida 13 ming 616 kishi xorijdan kelgan. Shundan hozirga qadar 7679 nafarining bandligi ta'minlangan. E'tibor qiling, biz yarim yillik misolida minglab taqdirlar o'zgartgani haqida aytaypimiz. Birgina mehnat muhojirining o'z uyida daromadli bo'lib, oilasidan uzoqqa ketmasligiga erishish katta natija. Chunki o'sha bitta shaxs ortida qanchadan qancha farzandlar, ota-onalar, turmush o'rtog'i kabi yaqinlarining quvonchi bor. Bu oila mustahkamligi, turli ruhiy bosimning yo'qolishi degani.

Islohotlar juda yaxshi samara berayotganini ko'rsatadi. Masalan, joriy yilda soha mutaxassislari “Yoshlar balansi”ni shakllantirishda migratsiyada yurgan yoshlar tahlilini qildi. Unga ko'ra, viloyatda 18 yoshdan 30 yoshgacha bo'lgan yoshlar 710 ming 713 nafar. Ularning 2,2 foizi migratsiyada ekani ma'lum bo'ldi. Ular nafaqat ish, balki o'qish, davolanish va boshqa sabablarga ko'ra chetga ketgan. Bugunga qadar migratsiyadan qaytgan 3679 yoshning bandligi ta'minlandi. Doimiy ishga joylashtirish, subsidiya asosida asbob-uskuna olib berish, imtiyozli kredit yoki dehqonchilik uchun yer ajratish, kasb-hunarga o'qitish kabi chora-tadbirlar orqali ularidan muayyan qismining bandligi ta'minlandi.

Minajatdin QUTLIMURATOV, Qoraqalpog'iston Respublikasi:

— Endi so'z navbati bizga, jigitlar! Hammangiz katta o'zgarishlar haqida aytingiz. Bu yil yurtimizda “Atrof-muhitni asrash va “yashil iqtisodiyot” yili” deb e'lon qilingan edi. Shundan kelib chiqib, yurtimizdagi islohotlarning barchasini o'zida jamlagan bir jihat haqida aytmoqchiman.

“Yangi O'zbekiston” gazetasidagi maqolalarni qoraqalpog' tiliga tarjima qilish jarayonida bir narsani bildim, o'zbek tilida “yaxshilik” va “yashillik” so'zlari shaklan ham, mazmunan ham o'xshash ekan. Shu bois, yangi O'zbekistondagi islohotlarni yashil, yaxshilik siyosati deb atagan bo'lardim. Bu har jihatdan mos tushadi. Shu paytgacha Orol muammosi haqida barcha gapirdi. Takliflar o'rtaga tashlandi, muhokamalar qilindi. Biroq tan olaylik, tayinli ish bajarilmagan edi. Prezidentimiz 2018-yil 15-16-noyabrda Qoraqalpog'istonga tashrif buyurganda barchasi o'zgardi. Davlatimiz rahbari Orol dengizining suvi qurigan tubida yashil qoplamali himoya o'rmon yaratish borasida mutasaddilarga topshiriq berdi. To'g'risi, aniq natija ko'rinnmaguncha yangi loyihaning samarasiga ko'pchilik ishonqiramay qaradi. Biroq vatanimizning har bir qarich yerini biladigan, undagi muammolardan xabardor davlatimiz rahbari ularning yechimini ham aniq aytgan edi.

Ana shu tashabbus asosida Orol dengizining suvi qurigan maydoni tubdan o'zgardi. Fazodan qaragan odam qo'ng'ir tusli cho'l o'rni yashil makonni ko'radigan bo'ldi. Birgina joriy yildagi ishlarni tahlil qiliskak. Bu yil mavsumda o'rmonlashtirish ishlari uchun saksovul, qoraburoq kabi cho'l o'simliklarining 413 tonna urug'i terib olindi. Bundan tashqari, joriy mavsumda 71,9 ming gektar maydonda cho'l o'simliklari ekildi. Shundan 71 ming gektarga o'simlik urug'i sochildi va 0,9 ming gektarga ko'chik ekildi.

Suhbatni
Boboravshan G'OZIDDINOV
uyushtirdi.

**“Yangi O‘zbekiston” muxbirlari
Risolat MADIYEVA,
Munojat MO‘MINOVA tayyorladi.**

O'zA yakuni — 21:20 Topshirildi — 01:20